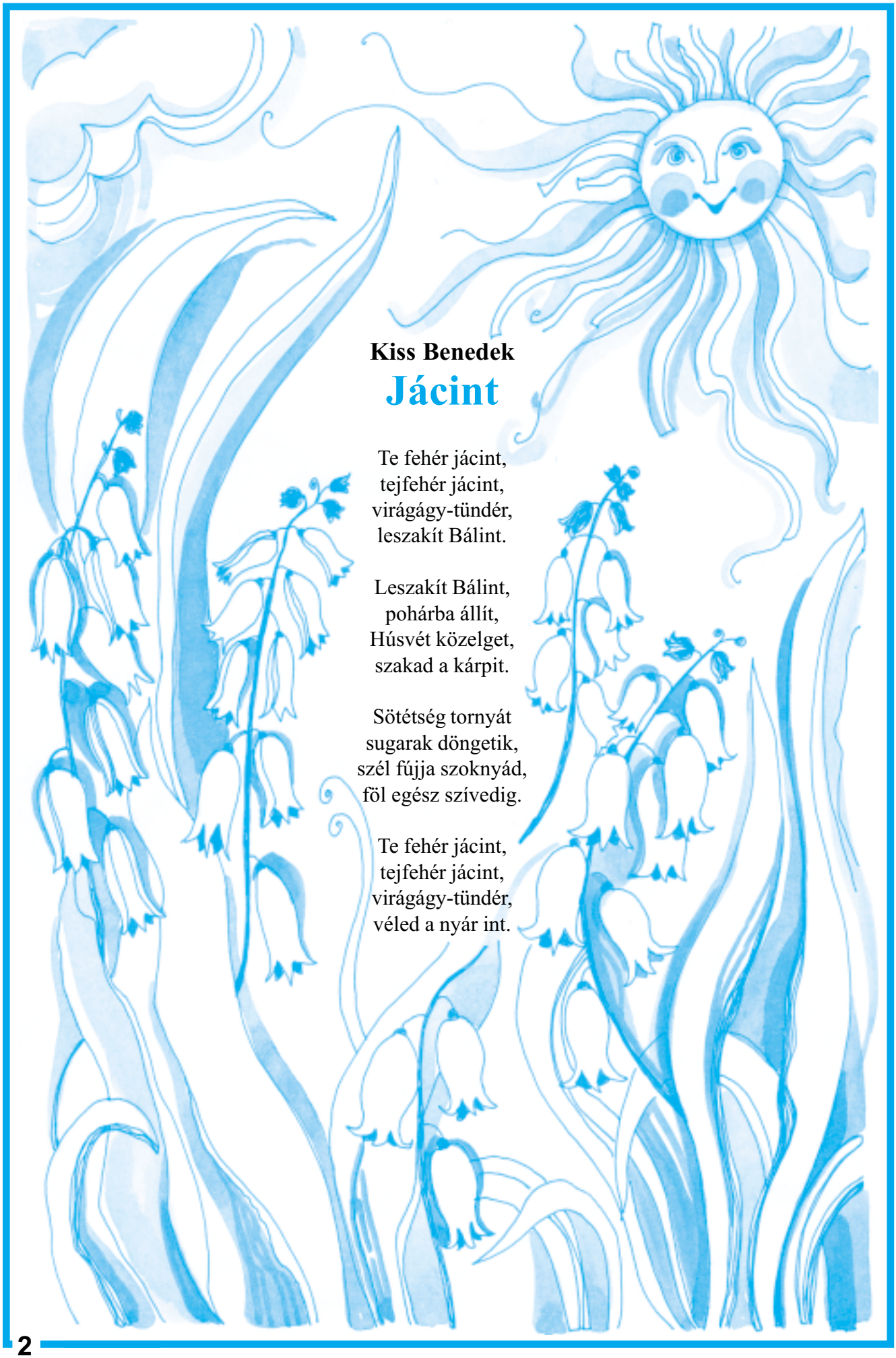

Kiss Benedek

Jácint

Te fehér jácint,
tejfehér jácint,
virágágy-tündér,
leszakít Bálint.

Leszakít Bálint,
pohárba állít,
Húsvét közelget,
szakad a kárpit.

Sötétség tornyát
sugarak döngetik,
szél fújja szoknyád,
föl egész szívedig.

Te fehér jácint,
tejfehér jácint,
virágágy-tündér,
véled a nyár int.

KELLEMES HÚSVÉTI ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK!

Tavasz

Szántások barnállottak, vetések zöldelltek, és a nádasok mellett sárga volt a gólyahír, mint augusztusban a napraforgó szirma.

A tavak felett bárányos, apró felhők úsztak át, s a kék szemű ég nevetve nézegette magát a vizek tükrében. A nap aranycsóvája melegen simogatta a barkás ágakat, melyek bársonyból voltak, és lágyak, mint a fészek pelyhe.

– Jókor jövünk – mondta valaki. – A nagy víz felett majd megfagytunk, itt meleg van, és estére már nekünk muzsikál Unka népe.

– Kele, te itt leszállsz? – kérdezték az egyik gólyától, aki nagy kört vágott a levegőben, és leereszkedni készült.

– Itt a fészkem – mondta Kele. – A torony felett szállt, és Berta Jancsi vette észre először, mert a gyerekek éppen akkor jöttek ki az iskolából.

– Gólya! – kiáltotta, és tintás ujjával felmutatott a levegőbe. A gyerekek megálltak. Szemük nevető-nagyra nyílt, és elkiáltották az ősi köszöntőt:

Gólya, gólya, gilice,
Mitől véres a lábad?
Török gyerek megvágta,
magyar gyerek gyógyítja...

És hosszan néztek a gólya után. Berta Jancsi ki is ugrott a sorból, de Esküdt Lőrinc elővette a félelmetes palatáblát – melyre a rendetlenkedőket szokta felírni –, és erre párosával újra elindultak a gyerekek.

Kele ekkor ért fészkéhez. Lábait előrenyújtotta, és szárnyaival verdesett, hogy a leszállás sima legyen; aztán visszahajtotta nyakát, és kelepelt. Kele öreg gólya volt, tudta, hogy Andókék szívesen adnak helyet a fészeknek, de a köszöntést megvárják. És ez a kelepelés annyi volt, mintha ezt mondta volna:

– No, megérkeztem. Remélem, a házban nincs semmi baj...

Az öreg Andókné a kis kertben gyomlálgatott éppen. A fiatalok a mezőn dolgoztak ilyenkor. Odasütött a nap a jácintok kis széthasadt kelyhére, s az öregasszony csak úgy turkált a fekete kerti földben, hogy ne legyen dolog nélkül. Egy-egy méhecske döngicsélt el mellette tavaszos zümmögéssel, és Andókné arra gondolt: eljárnak az évek.

Lám, mintha tegnap adta volna ebből a kertből a virágot Péternek, aki fiatal volt, áthajolt a kerítésen, és akit most úgy hínak, hogy öreg Péter, és bent köhécsel a szobában.

Pedig kijöhetne erre az áldott napra. Hogy melegít! Mintha a téli zsibbadást oldaná az öreg csontokban. Milyen meleg a föld is! Mint a friss hamu, melyben parázslik valahol az élet.

És ekkor megszólalt Kele a kéményen.

Andókné fehér arcán valami kis rózsaszín öröm szaladt széjjel. Kilépkedett az udvarra, száraz, reszkető kezét szeme fölé tartotta, és úgy nézte a gólyát, mint régi-régi ismerőst.

– Megjöttél, gólyamadár? Hol hagytad a párod?

Besietett a hírrel az öreg Péterhez.

– Jöjjön már, Péter! Itt vannak a gólyák! Még csak az egyik, de a másik is itt lesz, mire kimegyünk.

Az öregember sírváró, örömtelen világában ez nagy újság volt.

Amikor tavaly útnak váltak a gólyák, sokáig nézett utánuk. „Talán látlak még benneteket. Talán nem...” – gondolta, és lám, mégis.

– Add ide a csizmám, Erzse! Kalapom is.

És erőtlen nagy koppanásokkal vitték a csizmák az öreg Andókot gólyát nézni.

Kele észrevette a két öreget, és megérezte, hogy most újra kell mondani valamit. Visszaívelte hát nyakát, és megcsattogtatta piros csőrét, mert a nagy szomorúságban is jólesett az érdeklődés.

A két öreg csak állt az udvaron. Az asszony később megfogta az ura kezét, mire az öreg azt mondta:

– Hát ezt is megértük, Erzse... – És gondolataik közt hála volt, hogy megérhették. – Nem hoznál ki egy széket?

Az asszony sietve ment a székért, és az öreg Andók délig a gólyát nézegette. Aki a kapu előtt elment, mindenki beköszönt, és megállt egy szóra:

– Jó napot, Péter bácsi! Megérkeztek?

Az öreg vidáman bólintott.

– Meg. Hogyne érkeztek volna. Itt az ideje.

A gyerekek a kerítésnél leselkedtek, és csak akkor rebbentek szét, amikor délre kondult a harang. A harangszó Kelében is emlékeket ébresztett, és újra kelepelt.

– Talán imádkozik – gondolta az öreg Péter, és maga is csendesen összetette kezeit.

(Fekete István nyomán)

Utassy József

Micsoda évszak

Zöldül az árok,
porzik az út,
harsog a topolyafa,
szól a kakukk.
Füstliliom nyit,
pernye havaz,
pattog, aranylik,
hamvad a gaz.

Távvezetékek
húrjait egy
csöpp siheder szél
pengeti meg.

Habzik a fürtös
orgonalomb,
fényzuhogásban
túr a vakond.

Vedlik a vén puli,
dolga csupán
nézni a gyapjas
felleg után.

Héja kereng fönn,
percek alatt
megrohamozza a
fecskecsapat.

Elnyeled őket,
fényteli ég,
összenevetnek a
szőke csibék.

Micsoda évszak,
még a magas
drótkerítésen is
úr a kakas.

Sárgarigófütty,
cinke öröm,
pók-szerelem a füg-
gönyökön.

Dália, jázmin,
petrezselyem
illata hál a
kedvesemen.

Kányádi Sándor

Március

Kinyílott az idő,
mint egy virág,
barkázik, rügyezik
a fűzfaág.

Kék ég alatt kék füst
tollászkodik,
bontja szárnyát föl a
sárga napig.

Sürögnek-forognak
szántóvetők.
Juhnyáj lepi be a tetőt.

Pipe virág között
pipe tipeg.
Kacagják a
szőke vizek.

Barta Zoltán

Tavaszváró

Szellő hordja
hét határon,
rügy fakad már
minden ágon.

Vígan ugrál
a cinkepár,
dalol, fütyül
minden madár.

Égen a nap
teszi dolgát,
magára ölt
fény-rokolyát.

Abban táncol
földek felett,
biztat mindent:
ébredjetek!

Tavasz van, lám,
elmúlt a tél,
a sugaram
aranyat ér.

Járja egyre
hevesebben,
félő rügy is
kifesledjen.

Szellő hordja
hét határon,
rügy feslik már
minden ágon.

Fodor Géza

Madárvirágos vers

Hótorkú cinke meg kék cinege
Csonttollú fuvolás szikrazene
Aranymálinkók nyár-tilinkóin
Messzi nádasok nádirigóin
Sármányt röptető napfényszonáta
Suhogó nádon nádiposzáta
Emeli fénye hétszínkék égre
Fák énekére, nagy nap elébe
Lepkevirágos madárzengésbe

Gerlice madár, gerlice
Petrence madár, petrence
Bújj, bújj, zöld ág, levelecske

Röpíti gébics, szalakóta-had
Fitisz fűzikék, tücsökmadarak
És – dí-dideli-diadala-dí! –
A hangjukszöktető napmadarak
Szárnyaik hegyén fordul a nagy nyár
Égi mezőkre fut fel a hangár
Ívük kereplő, füttyöket rezgő
Torkukban pergő, érchangú kiskő

Szálat szövő szitakötő
zengő árnyán ezüst szellő

Liliomfényre, zöld szél-zenére
Lobogó színek fényszövegére
Vadgalamb-burukk hívó szavára
Harsog máris a madárdalárda
Madárvirágos, égszínkék ének
Zápora zizzen vadvízen, réten
S körözve körbe az éteren át
Pitypang kottázza a nyár derekát

Láttam szarkát a száraz fán
Gyöngykaláris volt a nyakán
Szépen ki volt pallérozva
Úgy sétált be a városba

Kihajló ágat szöktet egy stiglinc
Zöldkopáncs kéklik, fecskefrakk siklik
Haris hangol s a fű között újra
Fürjek és foglyok dorombja zúgja
Színezi, oldja – hangjukat toldva
Fel már a légi, messzi magosba
(Gyöngyházszín-égbe keverve kéket)
Röpteti, ím, a széki liléket
Hogy lobognak szinte az álmaik
Szárnyaik színteli zászlaikon
Xilofon peneg, cinege citteg
Nádon, fűszálon zengve napestig –

Hazájuk itt van, ahol a fészkük
Hol fiókáikat fölnevelik

Zeke László

Borzontorz, a Hóember és a Tavasz

Borzontorz barátságos szobájából egy nagy erkély nyílt. Ez a pici „birtok” pontosan úgy viselkedett, mint a nagy külvilág: ilyenkor télen hosszú, csillámló jégcsapok lógtak fa lécein; kristálytiszta hó fedte minden ízét-porcikáját, akárcsak a környező fenyők, platánok koronáját.

„Akár a porcukor” – gondolta magában Borzontorz, amint a jégvirágos ablaknak nyomva orrát szemlélte az erkélyt borító hófehér csodát, és bár jól tudta, hogy a hó, az sajnos nem porcukor, azért titkon mégis reménykedett: „ hátha egyszer mégis...” Azonban ahányszor csak kilépett az erkélyre, és pici ujja hegyére egy kis kóstolót csippentett a friss hóból, mindig rá kellett döbbennie az igazságra: „a valóság bizony az, hogy a hó nem porcukor”.

Ahogy egyszer közelről megnézte a havat, észrevette, hogy az egészen apró, törékeny, fényesen csillámló kristályokból áll. Nagyon megtetszett neki ez a fantasztikus mennyiségű parányi ékszer, és szerette volna apróra szemlélni mindet, de egy pár pillanatnál tovább egyik sem mutatta magát: vízcseppé olvadtak Borzontorz ujja hegyén, s mind lecsordult, mint valami könnycsepp.

Abban, hogy időről időre Borzontorz ellenállhatatlan vágyat érzett kiszaladni a jó meleg szobából a vakítóan fehér nagyvilágba, jelentős szerepet játszottak az erkélyre látogató madarak. Apa egy jó nagy madáretetőt épített a hidegben vacogó, éhes, kis vendégeknek nádfedéllel és négy pici eresszel; sőt, még a másik szoba ablakában is volt egy öreg, rozzant etető. Az etetők és az ablakpárkányok mindig csordultig voltak napraforgómaggal (olyan csíkos héjú magvakkal, mint a vadmalacok hátán a bunda, mert a madarak az ilyen magot szeretik igazán), sőt az etetőkben még tökmag, faggyú és cérnára függesztett szalonna is akadt. Borzontorz mindig nagyon mókásnak találta, ahogy a kis cinegék himbáznak, mutatványoskodnak a szalonna bőrébe kapaszkodva. Néha egy-egy cinke mintha meghallotta volna Borzontorz kacagását, direkt bolondozósra fogta... biztos neki is jólesett hallani a nevetést, ami úgy melengeti a lelket, mint a napsütés.

– Menjünk a madarak után! – szólt Apa Borzontorzhoz, és pár perc múlva már ropogott is a hó a talpuk alatt. Apa talpa alatt ritkábban és nagyobbakat, Borzontorz talpa alatt pedig gyakrabban és kisebbeket.

Az efféle kirándulásokat Borzontorz nemcsak azért szerette, mert a friss levegőtől kipirult az arca, meg mert olyan gyönyörű a behavazott erdő, és ott olyan jó hógolyózni, szánkózni, illetve korcsolyázni a parányi erdei Békás-tó jegén a faragott galambokkal ékes fahidacska gerendái alatt, hanem azért is, mert Apa – aki valaha erdész szeretett volna lenni – ilyenkor csodaszép történeteket mesélt az erdőről és annak lakóiról: a szarvasokról, vadmalacokról, őzekről, no és persze azokról a fürge kis mókusokról, melyeket gyakran Borzontorz is megcsodálhatott az erdő fái közt.

Azon a nevezetes napon Apa egy újabb csodálatos dologra tanította meg: arra, hogy hogyan készül a hóember.

Nem telt bele tíz perc, és már készen is állt a hóember, kezében seprűvel, feje búbján egy ütött-kopott lábassal, hosszú répaorral, szénből kirakott gombokkal, szemekkel és hatalmas mosolygós szájjal.

– Szia, Borzontorz!

– Szia! – válaszolt vidáman.

– Kinek köszöntél? – kérdezte Apa, miután körbenézve egy árva lelket sem látott az erdőben.

– Csak visszaköszöntem a hóembernek.

– Ne haragudj – fordult Apa a hóemberhez –, nem hallottam, hogy köszöntél! Szervusz, hóember.

Apa modorában volt valami különös, mintha csak játszásiból köszönne, s maga sem hinné, hogy a hóember tényleg megszólalt. „Hiába, a felnőttek már csak ilyen furcsák néha – gondolta Borzontorz már otthon, mikor a többieknek is elmesélte a dolgot, és ők is pontosan úgy viselkedtek –; nem baj, legalább van egy

közös titkunk a hóemberrel, ami máris majdnem olyan, mint egy barátság.

Azon a télen Borzontorz igen gyakran meglátogatta a hóembert, aki mindig ugyanúgy mosolygott, mint születésének pillanatában, és aki mindig olyan barátságos volt Borzontorzhoz, mint amikor először megszólította. Ilyenkor csak ketten beszélgettek, mert ugye a felnőttekre az ilyesmiben nem lehet számítani.

– Miből van a hó? – kérdezte egy ízben Borzontorz újdonsült barátjától.

– Ha sóhajtasz egy nagyot, boldogat vagy bánatosat: egyre megy – válaszolta a hóember –, megláthatod az ég felé szálló lélegzet páráját.

Borzontorz rögtön ki is próbálta: mélyen beszívta a friss, téli levegőt és nagyot fújtatva kiengedte leheletét. Millió apró vízcsepp szállt az égre.

– Az emberek, az állatok, a növények boldog, bánatos sóhajaiból születnek a felhők, ahol a páracseppek csillogó ékszerekké fagynak, majd a havazással alászállnak – magyarázta a hóember.

Borzontorz megszerette ezt a sóhajból lett, mindig mosolygó fickót; a barátja lett. Mindig örült, ha jó színben láthatta. Ez a „jó szín" persze egészen mást jelentett a hóembereknél, mint nálunk, embereknél. A hóemberek világában a hófehér sápadtság a legszebb szín (rendszerint csikorgóan fagyos reggeleken).

Egy szép napon – vagy talán nem is olyan nagyon szép napon – azt vette észre Borzontorz, hogy bár már régóta sütött ilyen szép szikrázóan a Napocska, a hóember mintha kevésbé vidáman mosolyogna. Az arcán

megolvadt a hó, s a szénből kirakott szája széle kicsit lekonyult. Pár nap múlva a színe is szürkésre változott, piszkos csurgásnyomok éktelenkedtek a homlokán. Újabb pár nap múlva a hóember egész alakja megroggyant, a fejébe csapott ütött-kopott lábas is félrecsúszott.

– Szegény barátom, mi lesz veled? – sopánkodott napról napra egyre kétségbeesettebben Borzontorz, és nagy igyekezettel próbált segíteni a kialakult helyzeten. Az erdőben még fellelhető kisebb-nagyobb hókupacokból szerzett hóval tapasztgatta a sebeket. Sajnos azonban egyre kevesebb havat talált, hiába járt be ungotberket, hiába sóhajtott akkorákat, hogy nacsak. Ha rajta múlott volna, hamar össze is lehelt volna egy jókora felhőre valót, de sajnos az időjárás ebben is megakadályozta: a meleg elcsente a párát a leheletből!

Hamarosan leesett a hóember répaorra a tavasz-szagú földre... a seprűt már régen kivették a kezéből. A pár hete még hatalmas fehér óriás Borzontorz méretű, picurka szürke hókupaccá olvadt, melyből egyre sűrűbben csepegett a kristálytiszta víz a szomjas erdei talajra.

Borzontorz nagyon elszomorodott, hiszen a hóemberrel már beszélgetni sem lehetett, elolvadt róla a száj, a szem. Vidám arcára már alig-alig emlékezett. Otthon is egészen másként látta a tavaszt, mint azt korábban remélte. A karácsonyról ablakon felejtett dísz: a szárnyas trombitás angyal napsütésben függönyön vidáman táncoló árnyéka nemcsak a jó időt, de a szomorúságot is hirdette számára.

– Gyere, Borzontorz! Menjünk, sétáljunk egyet ebben a gyönyörű tavaszi időben! – invitálta Apa olyan lelkesen, hogy nem lehetett ellenállni.

Minden hó eltűnt az erdőből, mindenfelé friss zöld rügyek duzzadtak, pattantak. Tényleg gyönyörű volt minden, csakhát...

Apa az irányt szándékosan a hóember felé vette. Addigra eltűnt minden, még egy maroknyi hó sem maradt.

– Már nincs hóember – jelentette ki Borzontorz hatalmas gombóccal a torkában, elcsukló, sírós hangon.

– Dehogy nincs! – jelentette ki határozottan Apa, és már mentek is a hóember hűlt helye felé, ahol bizony már csak egy nedves kis tócsa állt.

– Hol van hát? – kérdezte Borzontorz.

– Hát ott, nézd csak meg jobban! – és apa a nedves erdei földre mutatott. A korhadt avarból hóvirágok dugták ki óvatosan szép kis fejüket. Borzontorz ámulva nézte a gyönyörű virágokat, mígnem az egyik megszólalt:

– Szia, Borzontorz!

Borzontorz hirtelen meglepetésében és örömében nem is válaszolt; kérdően nézett Apára.

– Köszönj vissza szépen, ahogy illik! – és ezúttal Apa nem játszásiból beszélt.

– Szia – üdvözölte udvariasan és vidáman Borzontorz régi barátját... az életet.

Ha valami nagyon szép elmúlik, vigasztaljon benneteket, hogy múlandósága még szebbé teszi, tán olyan széppé, hogy igazából el sem múlik!

„Ez az ember valóban igaz volt!”

Milyen vagy, Istenem?

Kedves Barátom! Bántott már valaki? Mi volt akkor az első gondolatod? Bizonyára az, hogy visszaadod. Sokáig hordoztad magadban a sebet, amit a másik okozott. Talán a megtorláson törted a fejed, talán szótlanul viselted a fájdalmat, de gondolom, mindenképpen fel voltál háborodva.

Ilyenek vagyunk mi, emberek. De milyen vagy Te, Istenem? Húsvétra készülődve feltétlen meg kell lássuk, hogy a mi Istenünk valami egészen különlegeset készített elő számunkra, s valami érthetetlen, megmagyarázhatatlan magatartást vetít elénk Fia, Jézus Krisztus által. Mert ha valakit, akkor őt igazán és nagyon mélyen „megbántották”. Egészen a keresztfáig. Vajon mit gondolt ott és akkor, amikor fölfeszítették, és teljes testsúlyával függött a szörnyű sebeken? Nem kell találgatnunk, mert az evangéliumok pontosan tudósítanak róla: IMÁDKOZOTT ISTENHEZ!

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!”

Valószínűleg meglepődsz ezen. Nem azt kérte Istentől, hogy szabadítsa meg a keresztfáról, különösen pedig nem azt, hogy fizesse vissza százszorosan gyilkosainak a szörnyű kínokat, amiket ártatlanul kell elszenvednie. Gondolata és szavai, amelyek csakis az Isten Fiának tiszta és semmihez sem hasonlítható megnyilvánulásai voltak, még ott is, a halál előtt is mások iránt érzett szeretetéről tanúskodtak. Kegyelmet kért számukra, bocsánatot, hogy ne érje utol őket Isten jogos ítélete! Sőt, még mentséget és magyarázatot is talált:

„Nem tudják, hogy mit cselekszenek!”

Ugye, milyen érthetetlen ez a magatartás? Valaki, aki ártatlanul szenved, imádkozni tud kínzóiért. Ragyogó szemei, amelyek olyan mélyen és jól láttak, behatoltak a körülötte álló emberek lelkébe, s szavai hűen tükrözték az igazságot: tényleg nem tudták, hogy mit cselekszenek. Hogy jobban megértsd e történetet, vedd fel annak az embernek a „szemüvegét”, akire Pilátus helytartó az egész kivégzés végrehajtását bízta, s aki Krisztus halála után közvetlenül óriási változáson ment keresztül: a római századosét.

Ez a katona már számtalan megkorbácsolást nézett végig. Harcedzett lévén még csak nem is szörnyülködött a szörnyű sebek láttán. Hogy Jézus a korbácsolás után alig-alig állt a lábán, már ezen

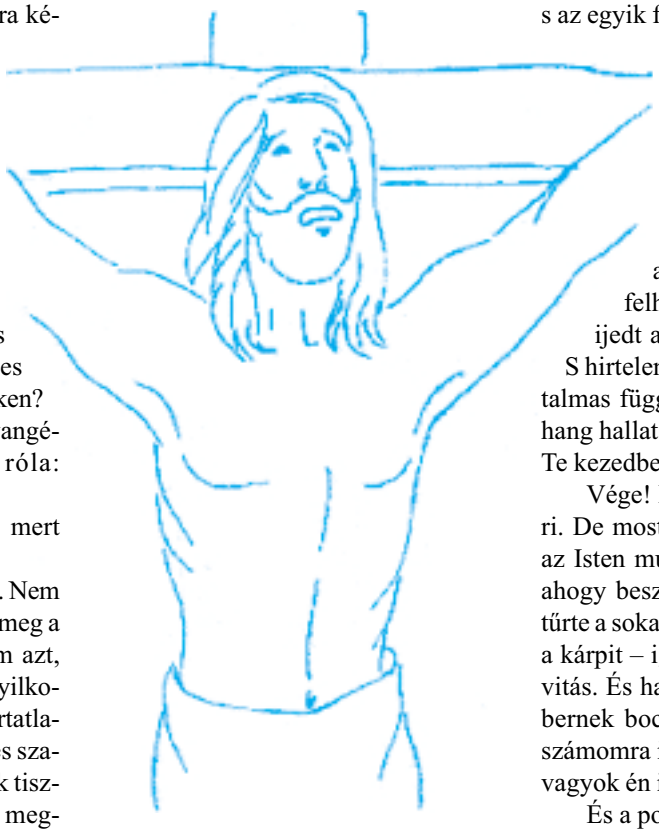

sem csodálkozott, hiszen sok halálraítélt ember ebbe belehalt. Intézkedett is, hogy a keresztet egy erősnek látszó férfi, cirénei Simon vigye tovább.

Így értek fel a Golgotára, ahol az elítélteket felszögezik a keresztekre, és felállítják azokat. Ezúttal hárman voltak. Jézus és két gonosztevő. Ma rövid lesz a kivégzés, gondolhatta elégedetten a százados, mivel este már kezdődik húsvét szombatja, ami nagy ünnep Izráelben, s addigra le kell venni a helytartó parancsára a kivégzetteket.

A katonák hamar elvégezték az elítéltek keresztre feszítését. Talán ekkor lepődött meg először a százados. A keresztre feszítés kínjai alatt átkokat és szitkokat szórtak rájuk, de ez a „furcsa szerzet”, ez a Jézus, nemhogy átkot nem mondott, de egyenesen könyörgött azokért, akik a kivégzését végzik. Tehát őérte is...

A kereszt körül álldogáló emberek körül talán senki sem fogta fel ennek az eseménynek az igazi jelentőségét, a katonák sorsot vetettek a ruháira, majd ecettel kínálgatták, az emberek csúfolódtak, s az egyik fölfeszített gonosztevő is szidalmazta. A válasz pedig újra és újra csendes, szelíd. A százados kezdte magát furcsán érezni. Itt nem mindennapi dolgok történnek! És mi ez a sötétség? Egészen besötétedett! A nap alig világít, pedig sehol egy felhő. A tömeg nyugtalan, megijedt a hirtelen támadt sötétségtől. S hirtelen a templom kárpitja, ez a hatalmas függöny is kettészakadt! S halk hang hallatszik a keresztről: „Atyám! A Te kezedbe teszem le az én lelkemet!”

Vége! Ezt a százados már jól ismeri. De most már nem ismer magára. Itt az Isten munkálkodott! Ez a szelídség, ahogy beszélt a gonosztevőnek, ahogy tűrte a sokaság gúnyolódását, a sötétség, a kárpit – igen, itt Isten működött, nem vitás. És ha annak a felfeszített gazembernek bocsánatot ígért, akkor talán a számomra is van kegyelem! Hisz bűnös vagyok én is...

És a pogány, római százados dicsőítette az Istent, s így szólt:

„Ez az ember valóban igaz volt!”

Nem csak igaz volt, az Isten Fia volt. Eltűrte a legnagyobb bántalmazást és fájdalmat, hogy nekem, aki talán naponta megbántom őt szeretetlenségemmel, gonoszkodásaimmal, örök életet és bocsánatot szerezzen. S mindezeken túl megmutatta azt is, hogyan lehet és kell őszinte szeretetet tanúsítani – még a minket gyűlölők iránt is...Legyen ez a 2001-es esztendő húsvétjának központi üzenete; vésd jól a szívedbe:

„Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.” Lukács evangéliuma 23,24.

Áldott feltámadásünnepet!

Taracköziné Nemes Mónika

Weinrauch Katalin húsvéti versei

Hímes húsvét

Itt a húsvét
vidám, tarka,
báránynak
kockás a gyapja.
Szól a birka:
megy legelni,
skót szoknyában
– így ünnepi.

A nyúl szőre
matyómintás,
szebb, hímesebb,
mint a tojás.
Aki látja,
ámuldozik:
ki látott már
hímes
nyuszit?!

Komondoron
hímzett kalap,
büszkén hordja,
ma nem harap.
Kineveti
a kis puli:
bár húsvét van,
s ez a módi,
kalapban hogy lehet
futni,
skót szoknyás
juhot
terelni?!

Miklós verse

Hajnalcsillag ragyogott még
a tavaszi égen,
kiugrottam az ágyamból
ügyesen, serényen.
Harmatgyöngyöt gyűjtögetni
mentem ki a rétre,
meglestem egy kis nyuszikát:
tojást festett szépre.
Ide hozta a sok hímest,
én utána jöttem,
meglocsollak, ha hímesből
jut nekem is bőven.

*****

Egy kismadár kopogtatott
ma reggel az ablakomon:
kelj fel gyorsan, ki az ágyból
húsvéti piros hajnalon.
Harmatcseppet gyűjts üvegbe,
öntözd meg a leányokat,
piros tojást kapsz cserébe,
ha jól végezted dolgodat.

Berniczky Éva

AZ ARANYCSIRIZ TITKA

Olyan szeretett volna lenni, mint a többi kardigán. Például finom fűzöld, esetleg pasztellkék vagy napnarancs. Vágyott citromsárgának vagy ártatlan rózsaszínnek lenni. Füles arany- és csontgombokról álmodott, de beérte volna hat lapos fémgombbal is szegény. Féltékenyen leste levélmintás és virágos, hajtásos és csigás, apró- és nagykockás, pettyes és csíkos társait, s nem értette, miért pont ő lett ilyen más. Gyászos fekete fonálból kötötték, az ujjait pedig, mintha csak csúfolódott volna vele készítője, élénk téglavörösből.

– Ajándék lónak ne nézd a színét! – igazította ki a mondást mindent megreparáló, megoldó, megjavító Nagyapó, aki Nagyapó és Foltozómester, ...És Csodacsináló, ...És Kalapszelídítő, ...És Havatlapátoló.

Merthogy ő kapta ajándékba a krampusz szvettert egy borongós áprilisi napon. Még ezen az estén odadobták a komor ruhadarabot a konyhai karos láda egyik sarkába, s ott is felejtették. Hiába tettek úgy az elején, mintha nem számítana, milyen is a színe valójában. Az első, amit a krampusz szvetter megtanult, ezért az volt: az emberek gyakran nem azt mondják ki, amit gondolnak, hanem éppen az ellenkezőjét. Ahelyett, hogy hangosan elborzadtak volna:

– Ó, te szegény krampusz szvetter, hogy nézel ki!

Megpróbáltak jó képet vágni a dologhoz:

– Nem is olyan borzasztó, minden madárijesztő megirigyelné.

Ebből a krampusz szvetter azonnal rájött két dologra. Az egyik, ami a legfontosabb, hogy még sincs egyedül a világon, létezik rajta kívül valaki, aki ugyanilyen vagy legalábbis hasonlóan fekete, és feltehetőleg az ujjai élénk téglavörös színűek. Ezért nagyon megjegyezte a nevét: ma-dár-i-jesz-tő.

Ez az újonnan tanult szó egyet jelentett számára a reménnyel:

– Lehet nagy várással várakat is venni!

A másik dolog végtelenül szomorúvá tette, de napirendre kellett térnie fölötte. Ez pedig az a ki nem mondott igazság, hogy valódi gazdája valószínűleg soha, de soha nem fogja viselni, még csak fel sem próbálja a nagy tükör előtt forogva-billegve.

– Marta varjú! – sóhajtotta a mellőzött portéka, bár még csupán sejtegette a tudatlan, mit is jelent a szólás.

Időtlen idők óta hevert már a láda szegletébe hajítva. Nem foglalkozott vele senki, egyszerűen megtűrték, hagyták, hogy unalmában megfigyelje a világ dolgait. A krampusz szvetter pedig, mivel egyfolytában nyitva tartotta egyszerű fekete gombjait, egy idő után többet látott velük, mint a füles gombokkal, arany- és csontgombokkal díszelgő, világban járó-kelő levélmintás és virágos, hajtásos és csigás, apró- és nagykockás, pettyes és csíkos társai. Egyre tájékozottabb lett. Azt is tudta, hogy a mesék általában jól szoktak végződni. De ugyan kinek van ideje kivárni türelemmel, míg a mese a végéhez ér. Meg aztán megeshet, hogy ez lesz az a kivételes eset, amikor éppen rossz véget ér. A krampusz szvetternek elege lett a várakozásból és elhatározta, elébe kerül a *minden jó, ha a vége jó*-nak.

Honnan gyűjtötte a magára hagyott kardigán fontos adatait a kerek világról? Hogyan lehetett fogalma olyasmiről is, amiről irigyelt cifra társai soha nem hallottak? Az csak úgy eshetett meg, hogy megbízható forrásból merítette ismereteit. Nincs ebben semmi boszorkányság. Egyszerűbb ennek a nyitja, mint sem gondolnád. Mert Nagyapó, aki ...És Foltozómester, ...És Csodacsináló, ...És Kalapszelídítő, ...És Havatlapátoló, természetesen ...És Nagymesélő is, Ficserke pedig kíváncsi közönsége igaz történeteinek. Így aztán a karos ládán heverő krampusz szvetter is kifülelhetett olyan dolgokat, amihez az égvilágon semmi köze. Hogy teszem azt, magyar ember sohasem hordott ráncos csizmát, csakis rámásat. Bár az egész városban csak Széli, a csizmadia tudott rámás csizmát csinálni, mert csak neki volt aranycsirize.

– Aranycsiriz! Ez a tökéletes rámás csizma titka! – okította Ficserkét ...És Nagymesélő.

Megjegyezte akkor a csizmakészítés fortélyait a krampusz szvetter is, hátha jól jön még egyszer ez a különleges titok. De megtanulta a mindennapok apró történéseit is. Hétfőn várta már, hogy becsöngessen a szemetes, s elvigye a telt kukát, kedden, csütörtökön, szombaton pedig bedobja a friss napilapokat, folyóiratokat a postás. A lapok gyakran hevertek a krampusz szvetterre hajítva, így a mellőzött ruhadarab unalmában olvasni is megtanult.

– Ha már fekete fonálból kötöttek, legalább analfabéta ne legyek – gondolta bölcsen a kardigán.

És – ahogyan mondottam – egy napon kezébe vette sorsának irányítását a nagyokos. Nem bírta kivárni az *itt a mese vége, fuss el vélé*-t, mert ő most szeretett volna boldog lenni, most azonnal, ahogyan csak a gyerekek tudnak vágyni valamire. Ezért feladott menten egy apróhirdetést:

Káros szenvedélyektől mentes,
a rámás csizma titkát is tudó,
magányos krampusz szvetter
téglavörös ujjakkal bár,
sürgősen társat keres.
Madárijesztők előnyben.

Volt munkájuk azon a napon a vetési varjaknak. Vitték az újságot – benne az apróhirdetéssel – az alkalmi postások, ki a mezőkre, szorgalmasan. Fűhözfához odarepültek vele lelkiismeretesen. Egyet azonban nem nagyon értettek: vajon mitől hajbókolnak egyre izgatottabban az amúgy is izgága madárijesztők. Valamennyi ágrólszakadt felkapta fejét, meglóbálta toprongyos gönceit, indulni szeretett volna azonnal. De hiába, csak a szél nyöszörgött a zsebükben. Kevés volt ez az induláshoz, nagyon kevés. A nagy szárazságban – esővíz híján – megtelt a kalapjuk karimája bölcsességgel, és beletörődtek, hogy a madárijesztőnek a legnehezebb a dolga a világon. Ők az örökös várakozók, bizony, nem mozdulhatnak örökös fogságukból. Érdekesmód, amint erre rádöbbentek, egyből megnyugodtak. Újra biztonságban érezték magukat a szélfútta, sivár mezőn. Mert lengő zakójuk szivarzsebében ugyanúgy mozdult, mint tavaly és tavalyelőtt, a tavaszi bogár.

Így aztán fel nem kért követeik, a varjak nélkülük repültek vissza a városba. Ellepték az aprócska kis kertek fáit, lesték, hátha vetnek a lezser városlakók is a melegedő földbe valami magot.

Ahogy feltűntek károgva, feketén, megcsillantak a krampusz szvetter vasárnapokon fénytelen gombjai. Szerda volt vagy talán csütörtök. Merthogy a mellőzött portéka nemigen szerette az ünnepnapokat. Sőt, mondhatni, gyűlölte. Titokban még mindig bízott abban, hogy egy szorgalmas, csendes hétköznapon esetleg valaki holmi félreértésből, merő véletlenségből csak észreveszi a karos láda szegletében kallódót is.

– Te szegény, hát nem tudod, hogy nincsenek csodák? – hallotta napjában többször is, de hiába.

Mondhatták neki. Az ösztönei azt súgták, léteznek valahol Csodacsinálók. A Csodacsinálók vasárnap élvezik jogos szabadnapjukat. Ezért unalmasak a hétvégék. Hétfőn azonban munkába állnak, s kezük nyomán azonnal tetten érhetőek a változások, kicsik és nagyok. Fortyog pukkadozva a bableves, pirul szégyenkezve a krumplilángos, megjön az iskolából Ficserke, ...És Nagymesélő belekezd egy újabb történetbe.

– Képzeld, még a krampusz szvetterben is ott bujkál egy mákszemnyi remény, történik valami, történnie kell valaminek, amitől minden megváltozik. Hiszi, hogy a varjú is neki károg. Ki tudja, az is meglehet, többet hisz, sokkal többet.

Való igaz, megújulásra vágyott. Nem akart már a füles gombokkal, arany- és csontgombokkal díszelgő, világban járó-kelő levélmintás és virágos, hajtásos és csigás, apró- és nagykockás, pettyes és csíkos társaira hasonlítani. Kizárólag a saját színeiben akarta meghódítani az őt kereső madárijesztőt. S ahogy meglátta az égen suhogni a fekete madarakat, egyre izgatottabb lett.

– Csak nem ők azok, a sokat emlegetett és rég várt madárijesztők?

Kihúzta magát, amennyire csak tudta, mert valami olyasmiről beszéltek időnként körülötte, hogy fontos az egyenes gerinc.

...És Nagymesélő felállt, kiegyengette a derekát, és felnézett az égre. Neki is feltűnt a madarak rajzása. Kitárta az ablakot, kiszagolt a februári kertbe, és döbbenten jelentette:

– Tavasz van, micsoda tavasz!

Ficserke ilyenkor kimondhatatlanul sajnálta, hogy vége van a mesének. De belátta, ha itt a tavasz, akkor csak egyet lehet csinálni, meg kell nyesni a fákat. ...És Nagymesélő, ahogyan minden évben, vette az ügyes kerti ollóját, ünnepélyesen felkötötte udvari csokornyakkendőjét, fejébe nyomta kopott kalapját, és indult volna ki. Az ajtóból azonban visszafújta a szél.

– No nézzenek oda, milyen karmolászós ez a februári tavasz!

Megállt tanácstalanul. Aztán, mint akinek ragyogó ötlete támadt, se szó, se beszéd, ment egyenesen a karos ládához. Ki nem találod, mit csinált!? Vagy mégis? Hát igen. ...És Nagymesélő nagy lélegzetet vett, majd bátran belebújt a krampusz szvetterbe. Gondosan begombolta azokat a tágra nyílt fekete gombokat, végezetül kiperdült a konyhából a nagy tükör elé, és jól megnézte magát először elölről, másodjára hátulról, harmadjára jobbról, negyedjére balról. Elégedetten jelentette:

– Hm, nem olyan borzasztó, minden madárijesztő megirigyelné!

A krampusz szvetter teljesen összezavarodott.

– Tes-sék?! Hogy is van ez?! Nem értem én ezt, kérem, nem értem!

Néhány megfigyelése véglegesen összeomlott. Most már csak egyben volt bizonyos, hogy az emberek kiismerhetetlenek, folyton folyvást változtatják a véleményüket. Ez persze ezúttal nagyon jólesett neki. Az, hogy hosszas mellőzés után végre magára öltötte valaki, mondanom sem kell, végtelenül boldoggá tette. Első titkos szerelmére, a madárijesztőre, már nem volt ideje gondolni. Helyette ...És Nagymesélőt kellett óvnia a kerge szelektől, amíg nyesi, nyesi a tavaszi fákat.

...És Nagymesélő pedig elképzelhetetlen feltűnést, óriási galibát keltett odakinn. Odagyűlt köréje az összes varjú, csak bámultak.

– Ezt az ámítást! – károgták fülsikítóan.

Miféle ismerős szerzet jár itt föl-le a birodalmukban, amikor minden madárijesztőnek biztos alibije van erre a napra. Óh, az oktalanok! Nem más ő, mint ...És Csodacsináló egyedi eleganciájában, a krampusz szvetterben, amelyet messzi földön híres fekete fonálból kötöttek, téglavörös ujjakkal, csak a vak nem látja, pontosabban a vak varjúcska:

Csípi csóka,
varjú vágja,
holló kalapálja,
hú, héja, hú, héja, hú!

Nosza repülnek-szállnak sebtiben a vetési varjak vissza a mezőre, hogy elcsérogják a nagy újságot a boldogtalan madárijesztőnek. Ne csüggedjen, egyszer talán ő is kimozdulhat örökös fogságából, ha türelmesen bevárja, amíg elér hozzá is ...És Csodacsináló. Hallgatja kitartóan az ágrólszakadt a zajos madarakat, és nem árulja el nekik, hogy neki már rég mocorog a szivarzsebében egy aprócska kis szárnyas csoda.

A szabadságharc vértanúja

Két éve tartó sorozatunk befejező részeként ismerkedjetek meg vidékünk neves személyiségével, Perényi Zsigmonddal!

Perényi Zsigmond, a szabadságharc vértanúja 1783-ban született Beregvégardóban nagy múltú főnemesi család sarjaként. Apja Ung megye főispánja, a debreceni kerületi tábla elnöke volt. Szülei gondos nevelésben részesítették. Először a nagyszombati convictusba adták, majd Kassára küldték jogot tanulni. Később Pesten és Pozsonyban készült a közéleti pályára.

Tanulmányai befejezése után hazatért Beregben és Ugocsában lévő birtokaira. Politikai pályáját Bereg megye főjegyzőjeként kezdte, s hamarosan elnyerte a megye képviselőinek rokonszenvét. Népszerűségére jellemző, hogy 1808-ban a 25 éves fiatalembert Bereg megye képviselőjéül választják. A bécsi kormány is felfigyelt a tehetséges fiatalra, és hivatalt ajánlott fel neki, de Perényi ezt visszautasította, és visszatért megyéjébe.

Népszerűségével együtt nőtt irigyeinek a száma is. Megrágalmazták és titokban feljelentették. Királyi vizsgálóbiztost küldtek az ügy kivizsgálására , aki megállapította, hogy a feljelentés alaptalan. Ez az eljárás mélyen sértette önérzetét, ezért visszalépett a közéleti pályától, s gazdálkodni kezdett birtokain.

Az 1825-27-es országgyűlésen Perényi Zsigmondot a szabad gondolkozású ellenzék soraiban találjuk. József nádor nagyra becsülte a nyílt gondolkozású, hazafias magatartású ifjút. Ellenzéki volta dacára helytartósági állást ajánl fel neki. Perényi ezt a tisztséget el is fogadja.

Ebben az időben Ugocsa megyében kolerajárvány ütötte fel a fejét. Királyi biztosként sokat tett a járvány megfékezéséért.

1835-ben Ugocsa megye főispánja, rövid időn belül pedig a hétszemélyes tábla közbírája lett. Személyes ismeretségbe került a reformkor valamennyi jeles alakjával. 1839-ben a hétszemélyes tábla bírájaként Kossuth Lajos hűtlenségi perében a legenyhébb büntetésre szavazott. Nem támogatta viszont az Apponyi-kormányt, amely a vármegyékre az alkotmányellenes, gyűlölt adminisztrátori rendszert igyekezett ráerőszakolni. Fel is mentették főispáni állásából, s csak mint ítélőbíró szerepelt a közéleti pályán.

Perényi Zsigmond

Részt vett az Ellenzéki Nyilatkozat kiadását előkészítő tanácskozáson. A király Perényi Zsigmondot az országgyűlés másodelnökévé nevezte ki. A Függetlenségi Nyilatkozatot nem csupán tudomásul vette, hanem sürgette annak jóváhagyását, és alá is írta. Híven támogatta a magyar kormányt. Követte Debrecenből Szegedre, Aradra. Kossuth közben kinevezte a hétszemélyes tábla elnökévé.

A világosi fegyverletétel (1849. augusztus 13.) a világosi Bohus-kastélyban érte. Egy tétova menekülési kísérlete után itt várta be a letartóztatását. A 66 éves, tiszteletet parancsoló öregurat a pesti Újépületbe szállították, hogy hadbíróság elé állítsák. A hadi törvényszék kötél általi halálra ítélte, melyet 1849. október 24-én reggel végre is hajtottak. Szacsvay Imre képviselőházi jegyzővel és Csernus Manó miniszteri tanácsossal együtt végezték ki az Újépület mögött.

Nagyszőlősön a Perényi-kastély kapuját soha nem zárták be többé, nem hitték el, hogy kivégezték, mindörökké várták haza.

1906. október 24-én országos Perényi-ünnepet rendeztek. Nagyszőlősön a vármegyeháza előtt felállították Székely Ernő alkotását: Perényi Zsigmond mellszobrát. 1944 után a szobrot eltávolították talapzatáról, s Ungváron, a múzeum pincéjében tárolták.

1991-ben a KMKSZ városi szervezete visszaállította a szobrot eredeti helyére, az egykori megyeháza elé, amelyben 1991-től a Nagyszőlősi Perényi Középiskola működik.

1999.október 24-én a szabadságharc mártírjának emléke előtt tisztelegve a különböző társadalmi szervezetek közreműködésével emléktáblát avattak a beregvégardói Perényi-kúria falán. A táblán lévő dombormű Balogh Géza nyíregyházi művész munkája.

Az emléktábla avatásán jelen volt Perényi Zsigmond szépunokája, Perényi János és annak fia, Zsigmond.

Bagu Balázs

Petőfi Sándor

1848

Részlet

Ezernyolcszáznegyvennyolc, te csillag,
Te népek hajnalcsillaga!
Megvirradt, fölébredett a föld, fut
A hajnaltól a nagy éjszaka.
Piros arccal
Jött e hajnal,
Piros arca vad sugára
Komor fényt vet a világra;
E pirulás: vér, harag és szégyen
A fölébredt nemzetek szemében.

Áll a tenger nagy elbámultában,
Áll a tenger és a föld mozog,
Emelkednek a száraz hullámok,
Emelkednek a rémes torlaszok.
Reng a gálya...
Vitorlája
Iszaposan összetépve
A kormányos szíve képe,
Aki eszét vesztve áll magában
Beburkolva rongyos bíborában.

Nagy idők. Beteljesült az Írás
Jósolatja: egy nyáj, egy akol.
Egy vallás van a földön: szabadság!
Aki mást vall, rettentőn lakol.
Régi szentek
Mind elestek,
Földúlt szobraik kövébül
Uj dicső szentegyház épül,
A kék eget vesszük boltozatnak,
S oltárlámpa lészen benne a nap!

Vári Fábián László

Félegyházától Segesvárig

A dévaj szelek tán havat kavartak,
ordasok és gubás parasztok
nélkülöztek a tél hidegén.
Szlovák anya szülte őt
szilaj magyarnak
Hungáriában
a reformok kezdetén.

Látó ha lennék,
állíthatnám,
megesküdnék kardvasra, égre,
hogy karcsú, büszke láng
csapott fel
a csillagok égi mezejére.

Nem azért, hogy tündököljön.
Rendeltetett,
hogy lobogjon
minden völgyben
és minden ormon,
hogy ostorozzon a halálig –
Félegyházától Segesvárig.

SZÁMFORGÓ

Új feladatok

3-4. osztály

1. feladat

Három szám összege 8. Határozzuk meg ezt a három számot, ha tudjuk, hogy az első két szám összege 5, az utolsó kettőé pedig 6.

2. feladat

Andris 11 éves. Hány év múlva lesz négyszer annyi idős, mint 3 évvel ezelőtt?

3. feladat

Egérke kirágott Peti összeadásából 3 számjegyet. Mennyi a kirágott számjegyek szorzata? ***(Ábra >>)***

$$\begin{array}{r} 2\ 7\ \square \\ 3\ \square\ 8 \\ +\ \square\ 7\ 9 \\ \hline 7\ 6\ 0 \end{array}$$

5-6. osztály

1. feladat

Egy asztalitenisz-versenyen körmérkőzést játszanak, mindenki egyszer játszik mindenkivel. Laci kiszámolta, hogy így 78 mérkőzés lesz. Hány gyerek vesz részt ezen a versenyen?

2. feladat

Egy munkás három nap alatt 12 méter hosszú árkot ásott. Ha tudjuk, hogy az első és a második napon 9 métert ásott, a második és a harmadik napon pedig 8 métert, számítsuk ki, hány métert ásott naponta!

3. feladat

Négy egymás utáni egész szám összege 558. Számítsuk ki ezt a négy számot!

A 2000/3. szám feladatainak megfejtése

3-4. osztály

1. feladat

A toronyóra egy nap alatt 156-ot üt, s így 3 nap alatt 156 x 3 = 468-at.

2. feladat

1. törpe: 7 gyémánt
2. törpe: 14 gyémánt
3. törpe: 21 gyémánt
4. törpe: 28 gyémánt
5. törpe: 35 gyémánt
6. törpe: 42 gyémánt
7. törpe: 49 gyémánt

Összesen 196 gyémánt, tehát ennyiből készíthető nyakék.

3. feladat

$$6 + 5 - 2 = 9$$
$$6 - 5 = 1$$

5-6. osztály

1. feladat

Összesen 90 darab kétjegyű szám van. Ha ezekből kivonjuk azoknak a számát, melyekben a két számjegy egyenlő, akkor megkapjuk a választ a kérdésre. A két számjegy kilenc számban egyenlő: (11, 22, 33, 44, 55, 66, 77, 88, 99).Így 81 ilyen szám van.

2. feladat

fiatalabb teknős: x
idősebb teknős: x * 4
30 év

A rajzról leolvasható a fiatalabb teknős éveinek száma: 10 év. Az idősebb teknős négyszer annyi idős, azaz 40 éves.

3. feladat

$$\begin{array}{ccccc} 2 & + & 3 & = & 5 \\ + & & + & & + \\ 1 & - & 2 & = & 3 \\ \hline 3 & + & 5 & = & 8 \end{array}$$

A 3-4. osztályosoktól összesen 13 megfejtés érkezett. A maximális 15 pontot a következő tanulók érték el: Balogh Kitti (Forgolány), aki szép rajzokat is készített, Ádám Roland, Bogáthy Emese, Szvaljavcsik Zsuzsanna (Kisgejőc), Brobcsenkó Artúr (Bátyú), Tariska Tímea (Mezővári), Ruszinkó Dóra (Beregdéda), Pataki Anett és Alexandra, akiknek a címét nem sikerült kiderítenünk.

10 pontos Híres Edina (Beregdéda), 5 pontot szerzett Kulcsár Csaba (Szürte) és Nagy Nikolett (Beregsom).

Az 5-6. osztályosoktól 8 megoldás érkezett.

A maximális 15 pontot a következő tanulók érték el: Aranyosi Miklós (Beregszászi Magyar Gimnázium), Csatáry Andrea, Demjén Olga és Diána (Bátyú).

9 pontosak: Fábián Zoltán (Tiszakeresztúr), Kupás Bertalan (Nagydobrony), 8 pontos Molnár Henrietta (Beregrákos), 5 pontos Puskás Renáta (Beregújfalu).

Megjegyezzük, hogy a maximális pontszámot elért olvasók többnyire logikusan megalapozott, magyarázattal ellátott megoldásokat küldtek be. Aranyosi Miklósnak a Számforgó számára szánt feladatait köszönettel fogadjuk, de közlésükre nem kerülhet sor, mert olyan gyerek küldte, akitől megoldásokat várunk, saját feladataira pedig megoldást beküldeni aligha etikus.

A sorsolás a következő tanulóknak kedvezett: 3-4. osztály: Balogh Kitti, Bogáthy Emese, Tariska Tímea.

5-6. osztály: Aranyosi Miklós, Csatáry Andrea, Demjén Olga és Diána.

Deák Ferenc

Számítógép-suli 15.

PARANCSVEZÉRELT MS-DOS OPERÁCIÓS RENDSZER

Sorozatunk eddigi részeiben a programozás alapjaival ismerkedtünk meg. A számítógépek nagy része csak BASIC nyelven programozható. Ezek azok a régebbi típusú gépek, amelyeket a tévékészülékhez kapcsolva használunk. Az ilyen gépekhez tartoztak a COMMODORE, ENTERPRISE, SINCLAIR SPECTRUM és még nagyon sokfajta ezekhez hasonló, a Szovjetunióban gyártott számítógép. Ezek mostanra teljesen elavultak, és őket kiszorították az IBM cég személyi számítógépei (rövidítve - **PC**), melyek BASIC nyelven is programozhatók, de még ezenkívül nagyon sok mindenre használhatók. Ezt a többfajta felhasználási lehetőséget egy különleges programcsomag valósítja meg, amelyet **operációs rendszernek** nevezünk.

A személyi számítógépek operációs rendszerei olyan programokat tartalmaznak, amelyek lehetővé teszik és vezérlik a PC-k egységeinek (processzor, klaviatúra, nyomtató, képernyő, lemezegységek stb.) működését, és egyszerűen kezelhető szoftverekkel szolgálják ki a felhasználókat, kezelik a fájlokat, könyvtárakat, futtatják a programokat.

Az IBM-kompatibilis számítógépekhez a gyártók elsősorban és legelterjedtebben az MS-DOS, OS/2, Windows '95 és Windows NT operációs rendszereket ajánlják, mindig újabb és újabb verziókat fejlesztve és bocsátva a felhasználók rendelkezésére.

Az MS-DOS-t 1979-ben fejlesztették ki, majd a Microsoft megvásárolta a szoftver terjesztésének és továbbfejlesztésének jogát. Az MS-DOS operációs rendszer egyfelhasználós, egyfeladatos üzemmódú szoftver, melyet mágneslemezen tárolunk, és a gép számára működés közben a lemezen állandóan rendelkezésre kell állnia.

Az operációs rendszer programjait két csoportba sorolhatjuk. Az egyik a rezidens programok, amelyek állandóan az operatív memóriában vannak, a másik csoportba azok a rendszerprogramok tartoznak, amelyek igény szerint kerülnek a memóriába betöltésre.

Legfontosabb állományai:

- **IO. SYS**
- **MSDOS. SYS**
- **COMMAND. COM**

Ezek nélkül a programok nélkül a számítógépünk teljesen működésképtelen. A kezdő felhasználók gyakran elkövetik azt a hibát, hogy e három program közül valamelyiket letörlik vagy átnevezik. Ilyenkor a PC nem tud tovább dolgozni, és csak gyakorlott számítógépkezelő tudja helyrehozni a hibát.

Amikor DOS-ban dolgozunk, mindig ehhez hasonló képernyőt kapunk:

A LEMEZ TARTALOMJEGYZÉKE, A FÁJLOK FOGALMA

C:\> a DOS készenléti jele, amely után kell beírni a DOS parancsot. A leggyakrabban használt parancs a **DIR,** amely a lemez tartalomjegyzékét kiírja a képernyőre. A lemezen programok, adatok, képek és még nagyon sokféle adatok lehetnek, ezeket különböző nevek alatt tárolja a számítógép. Egységesen állományoknak, vagy *file*-oknak (fájloknak) nevezzük a lemezen lévő összes adatot és programot. A fájlnak a DOS-ban maximum 8 betűből vagy jelből (egységesen *karakterből*) álló neve van és egy hárombetűs kiterjesztése. A név és a kiterjesztés ponttal van egymástól elválasztva. Például egy levélnek „LEVÉL.DOC" nevet célszerű adni. Ennek a cikknek a neve számítógépemen „IRKA-15.DOC". A kiterjesztés a fájl típusát határozza meg, az eddig felsoroltak dokumentumok, ezért a kiterjesztésük DOC. A DOS operációs rendszerben csak azok a fájlok indíthatók el, melyeknek kiterjesztése EXE, vagy COM, vagy BAT. A készenléti jel után ennek a nevét kell beírni, és utána leütni az *Enter* billentyűt.

Például erről a lemezről csak a

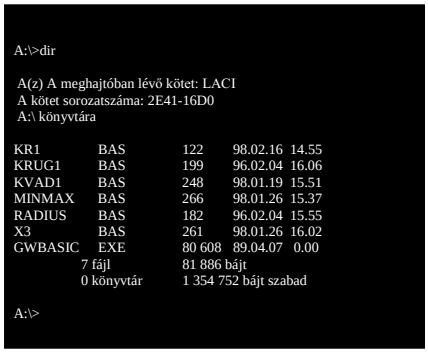

GWBASIC. EXE fájl indítható el. A tartalomjegyzékben öt oszlop található. Az elsőben a fájlok neve, a másodikban a kiterjesztésük, a harmadikban a fájl hossza bájtokban, a két következőben pedig létrehozásuk dátuma és ideje van kiírva.

A készenléti jel **A:\>** amely azt jelenti, hogy az **A** lemez tartalomjegyzékét látjuk a képen. A számítógép a programokat *floppy lemezen,* másképpen nevezve *hajlékonylemezen,* vagy *merevlemezen (winchesteren)* tárolja. A DOS a hajlékonylemezt **A:** és **B:** jellel**,** a merevlemezt pedig **C:** jellel jelöli. Tehát a fent látható kép a floppylemez tartalomjegyzékét ábrázolja. A hajlékonylemezeknek két fajtája van: a nagyobb fajta 5,25 hüvelyk átmérőjű, amely 1,2 MB adatot képes tárolni, és amelyet régebben használtak. A kisebb 3,5 hüvelyk átmérőjű hajlékonylemez 1,44 MB adatot képes tárolni. A merevlemez olyan kemény anyagból készült mágneses lemez, amelyet nem lehet a gépből kivenni, mivel a gép belsejébe van fixen beszerelve. A merevlemezen több száz MB információt tárolunk. A lemezmeghajtó váltása az **A:,** vagy **B:,** vagy **C:** paranccsal történik.

Pallay Dezső

A fakard

(Iráni népmese)

Élt egyszer egy hatalmas király. Történt pedig, hogy egy nyári éjszakán kiszökött a palotájából. Gondolta, sétál egyet a rekkenő hőségben. Hogy fel ne ismerjék, parasztgúnyára cserélte királyi palástját. Ahogyan járt-kelt a városban, egyszerre a szegénynegyedben találta magát. Hirtelen vidám énekszó ütötte meg a fülét. Körülnézett. Az egyik viskó ablakában fény pislákolt. Odalopakodott és bekukucskált. Asztalt látott, rajta kenyeret meg gyümölcsöt. Ketten ültek az asztalnál, egy szegény ember meg a felesége. Ők énekeltek.

A király bekopogott.

– Idegen vagyok errefelé – mondta. – Tegnap óta nem ettem.

– Kerülj beljebb – mondta a szegény ember, és annak rendje-módja szerint megvendégelte az ismeretlent. Amikor a király jóllakott, megkérdezte a szegény embert, hogy mivel keresi a kenyerét.

– Vargasággal – hangzott a válasz. – Ott ülök egész nap a piactéren. Aztán ha valakinek elszakad a saruja, megjavítom. Estére mindig összegyűlik a vacsoráravaló.

A király kisvártatva elbúcsúzott, és visszament a palotájába. Másnap parancsba adta, hogy tilos az utcán vargamesterséget űzni. Este ismét bekopogott a szegény emberhez.

– Azt hittem, koplalni fogtok...

– Én is azt hittem – mondta a szegény ember –, amikor hallottam a rossz hírt. De ahogy ott ácsorgok a piactéren, a fejemet vakarva, látom, hogy egy teherhordó irdatlan vizeskorsót cipel a vállán. Több se kellett, gyorsan haza a korsóért, aztán ki a kútra, vissza a városba, árultam a friss vizet boldog-boldogtalannak. Látod, a Jóisten egyik ajtót bezárta, a másikat kinyitotta.

Másnap a király parancsba adta, hogy tilos az utcán vizet árulni. Este ismét meglátogatta a szegény embert meg a feleségét. Nagy vidámságban találta őket. Épp vacsorára terítettek.

– Azt hittem, ma este éhen maradtok – csodálkozott a király.

– Majdnem így történt – újságolta a szegény ember. – Reggel kimegyek a kúthoz, hát hallom, tilos a vízhordás. És ahogy töröm a fejem, hogy mitévő legyek, egy csapat favágó megy el mellettem. Több se kellett, beálltam közéjük. Keserves munka, de mára is megvan a betevő.

Másnap a király elrendelte, hogy kísérjék a favágókat a palotába. Amikor megérkeztek, mindegyiknek kardot adatott, és besorozta őket a palotaőrségbe. Mivel a palotaőrök csak hónap végén kapják ki a zsoldjukat, biztosra vette, hogy este korgó gyomorral fekszik le a szegény ember meg a felesége.

Mihelyst besötétedett, a király megint bekopogott hozzájuk. Az asztalon kenyeret látott, pecsenyét meg gyümölcsöt.

– A Jóisten csak megsegíti azokat, akik bíznak benne – mondta a szegény ember. – Ahogy a palota előtt strázsálok, és töröm a fejem, miből is vehetném meg a vacsoráravalót, eszembe jutott, hogy minek is nekem az a szablya. Eladtam a piacon, és faragtam fából egy másikat.

Halálra ítéltek az idő tájt egy tolvajt. A király elrendelte, hogy a palotaőrök is jelen legyenek a kivégzésen. Amikor az őrség felsorakozott, rámutatott a szegény emberre:

– Te fogod végrehajtani az ítéletet.

Megijed a szegény ember.

– De fényességes úr, én még egy legyet sem ütöttem agyon soha!

De a király nem tágított. Ha a szegény ember nem hajtja végre az ítéletet, őrajta fogják végrehajtani.

A szegény ember erre megragadta a kard markolatát, és elkiáltotta magát:

– Ha ez az ember ártatlan, változzék fakarddá ez az acélszablya!

Ezzel kirántotta a fakardot a hüvelyéből.

Elámultak az emberek, és esedezve kérték a királyt, ugyan kegyelmezzen meg az elítéltnek. Úgy is lett. A király a tolvajt szabadon engedte, a szegény embert meg busásan megjutalmazta, és kinevezte fő-fő tanácsadójának, mert ilyen bölcs férfi – mondta – aligha akad még egy a birodalmában.

Feladat
Mivel foglalkozik a varga?

Feladat

Miért gyűjtenek a hangyák egész nap ennivalót?

KI VOLT HERKULES?

Mindenki előtt ismerős ez a név: Herkules. Kedvelt és irigyelt szereplője a róla szóló filmsorozatnak. De vajon tudod-e, ki ő valójában?

A választ a görög mitológiában találod meg. Ha a Herkules nevet keresed, nem biztos, hogy jó úton jársz. Ez ugyanis nevének magyar változata, görögül *Héraklésznek* hívták.

Apja a görög főisten, Zeusz volt. Anyja – Alkméné – a földi halandók sorába tartozott. Testi ereje már egészen kis korában megmutatkozott. Még egyéves sem volt, amikor – a mitológia szerint – megfojtott egy kígyót, mely ikertestvére és az ő életére tört. Amikor ifjúvá serdült, megtanult kocsit hajtani és vívóleckéket is vett. Az ökölvívásban is jártasságot szerzett: olyan félelmetes látványt nyújtott öklözés közben, hogy senki nem mert kiállni ellene. Az íjászatban nem mindennapos teljesítményt nyújtott. Keresztül tudott lőni egy sor egymás mögé állított katona sisakjának tetejére tett gyűrűn. Szét tudott hasítani egy lándzsavégre tűzött, magasra tartott nyílvesszőt is. Amikor egyik barátját megtámadta egy kígyó, olyan pontosan lőtt a nyilával, hogy az állatot halálra sebezte, a fiúnak pedig semmi baja nem esett.

Azt tartják róla, hogy négy könyök és egy láb magas volt. (1 könyök = 0,44

méter, 1 láb = 30 cm.) Reggelire semmit, ebédre keveset evett. Vacsorái annál bőségesebbek voltak: a sült hús és az árpakalács szerepelt legkedvesebb étkei között. Ebből – szintén a mitológia szerint – annyit tudott enni, amennyi egy napszámos ember egész napi adagja lehetett volna. Rövid, egyszerű inget viselt. Éjszakáit szívesebben töltötte a szabad ég alatt, mint egy zárt szobában.

Értett a madárjósláshoz is. „Valamennyi madár közt a keselyű a legbecsületesebb, mert a legparányibb élőlényt sem támadja meg” – szokta mondani.

Héraklész természeténél fogva udvarias volt. Ő adta ki elsőként az ellenség halottait, hogy becsülettel eltemethessék őket.

Legismertebb tettei közé tartozik a lernai hidra elpusztításának esete. Lerna tengerparti város, melyet egy szörny tartott rettegésben. Hatalmas, kutyához hasonlító teste és nyolc kígyófeje volt. Puszta lehelete és nyomának szaga mindent elpusztított maga körül. Héraklész – apja tanácsára – tüzes nyilakkal árasztotta el a barlang bejáratát. A hidra kénytelen volt előbújni. Héraklész visszatartotta lélegzetét és nyakon ragadta a szörnyet. Az lába köré tekeredett, mindenáron meg akarta akadályozni mozgásában. Hősünk hiába ütötte a fejeket buzogányával: ha egyet szétvert, rögtön kettő nőtt helyette. Ekkor az istenek Héraklész segítségére siettek. Kisebb tüzet szítottak, hogy égő ágakkal is tudjon harcolni. Az izzó faágakkal szemben tehetetlen volt a szörny. Így tudta legyőzni Héraklész a félelmetes hidrát. A nem mindennapi hős halálát feleségének féltékenysége okozta. Hogy pontosan hogy történt? Kutass a könyvtárban, nézz utána!

Tinivarázs
(Magyarország)

Hány csontunk van?

Általában 206.

De léteznek több és kevesebb csontú emberek is. Minden huszadiknak közülünk van tizenharmadik bordapárja is, kivéve a mongolokat, akik közül soknak csak tizenegy bordapárja van az átlagos tizenkettő helyett.

Függhet a csontok száma az életmódtól is. A régi huszárok némelyikének például tomporában és combjában a hagyományos csípőcsonttól, illetve combcsonttól teljesen különálló csontja keletkezett a sok lovaglástól. A csontok száma különben is változik életünk folyamán.

Az újszölött mintegy 350 csonttal jön a világra, melyek közül sok szép lassan összenő. Az összenövés férfiaknál körülbelül 25 éves korukra fejeződik be, nőknél valamivel korábban.

Csontjaink közt akad hosszú (mint a combcsont), rövid (mint a kéztőcsontok), lapos (mint a lapocka) és szabálytalan alakú (mint a csigolyák). A két alsó és felső végtagban összesen 126 csont van, a törzs vázában 80, mármint ha csontvázunkban nincs semmi rendellenesség.

A csontváz szaknyelven szkeleton. A görög szó jelentése: kiszáradva. A régi görögök ugyanis azt hitték, a csont száraz, mivel annak látszik. Ma viszont már tudjuk, hogy egyáltalán nem száraz, sőt nagy baj volna, ha az eleven testben kiszáradna.

Jó Pajtás
(Jugoszlávia)

VARIÁCIÓK GOLYÓSTOLLRA

A ceruza története

Elnevezése a latin *cerussa* szóból származik, ami „ólomfehéret” jelent, utalva az akkoriban írószerként használt ólomrúd színére. Elsőként 1565-ben Conrad Gesner, svájci természettudós számolt be egy fatokba foglalt írószerszámról. A grafitot abban az időben még az ólom egyik fajtájának vélték, és Gesner volt az első, aki önálló ásványként írta le. 1779-ben Carl Wilhelm Scheele svéd vegyésznek sikerült bizonyítania, hogy a grafit nem ólom, hanem a szén egyik módosulata. A grafit elnevezése egyébként a görög *graphein* (= írni) szóból származik.

A ceruza mint művészi eszköz a XVII. században grafitceruza alakjában terjedt el. Kezdetben inkább a rajzok vázlatához használták, mert akkoriban népszerűbbek voltak a szén, a kréta, a tinta. A közepes keménységű ceruza használatán alapuló pontos, tiszta rajzstílust a XIX. század francia klasszicista szerzője, Jean Auguste Dominique Ingre alakította ki. A puhább, feketébb ceruzákat azok a művészek használták szívesen, akiknek az ízlése több szabadságot és közvetlenséget kívánt. Eugéne Delacroix, romantikus festő gyorsan odavetett, részleteket mellőző rajzaiban a drámai alakok és kompozíciók erejével hathatott. Vincent van Gogh vastag ácsceruzát használt erőteljes, kidolgozatlan vonalú rajzaihoz. A grafitceruza egyik legérzékenyebb, XIX. századi művésze Edgar Degas, francia festő volt.

Manapság a legtöbb ceruza Kína gyáraiból kerül ki.

Diákévkönyv (Románia)

Hogyan működik a telefon?

A telefont egy amerikai feltaláló, Alexander Graham Bell indította el a világsiker felé 1876-ban. Ez a telefon hasonlított az általatok is ismert, két konzervdobozból és az aljukat összekötő zsinórból álló „telefonra”. A különbség az, hogy a hangot nem mechanikai úton, a zsinór rezgése által, hanem elektromosan továbbította. Az elektromos jel az adó oldali készülék membrán (vékony fémlemez vagy kifeszített bőr, manapság műanyag) mögötti elektromágnesében keletkezik a membrán mozgásának hatására, és két vezetéken keresztül jut el a vevő készülékének elektromágnesébe, hogy megmozgassa a membránt. Ez az elrendezés egyszerű, és nincs szükség sem az adóban, sem a vevőben elemre.

Ahhoz, hogy telefonon több emberrel is lehessen beszélni, telefonközpontokra volt szükség. Ennek feltalálója Puskás Tivadar volt 1879-ben. A beszélő felek közötti telefon-összeköttetést kézi kapcsolással hozták létre. A központos kisasszony a hívó fél vonalvégződését csatlakoztatta a hívott fél vonalához.

Az automata telefonközpontot Almon Brown Strowger, egy amerikai temetkezési vállalkozó találta fel, akit idegesített, hogyha telefonon jelentettek neki egy halálesetet, a kisasszony megfelelő díjazás ellenében más temetkezési vállalkozókat is értesített. Ezért kifejlesztette a számtárcsát, amivel néhol még ma is találkozhattok. A tárcsa működése nagyon egyszerű, elforgatásával a készülék a számnak megfelelő impulzust hoz létre, ezek hallhatók a telefonban tárcsázás közben.

Cserkész (Szlovákia)

Egyformák?

A két kép látszólag teljesen egyforma, ám ha figyelmesen megnézed őket, 10 apró különbséget találsz. Jó szórakozást!

Hírhozó (Burgenland)

A biliárd története

A biliárdot egyes játéktörténészek szerint egy Billynek becézett angol szatócs találta fel. Úgy történt a nevezetes eset, hogy egyszer, amikor a vevők éppen elkerülték a boltját, unalmában kiállt az üzlet elé, és rőfjével bökdösni kezdte a cégéről kiakasztott csontgolyókat. Azok a lendülettől összeütköztek, és ez annyira tetszett neki, hogy a mutatványt többször is megismételte. Így született meg ez a játék, amelyet feltalálójáról neveztek el biliárdnak (Billy’s yard = Billy rőfje).

Szemfüles (Románia)

Feladat

Mit jelent a húsvéti korbácsolás?

Bátraké a szerencse

Indiai mese

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy ifjú bráhman*, aki egy szép napon új ház építésébe kezdett. Húsz hosszú esztendeig tartott, amíg elkészült vele, de a ház csodálatosan szép lett. Zenével, tánccal, dobszóval ünnepelték meg a nagy eseményt, és estére a bráhman beköltözött családjával az új házba. Amikor nyugovóra tértek, hangokat hallottak az új ház padlásáról.

– Jaj, le fogok esni, kapjatok el! – rimánkodott az ismeretlen hang.

A bráhman nagyon megrémült, és attól tartott, hogy rájuk omlik a ház, ezért nagy bosszúsan visszahurcolkodtak a régi kunyhóba. A fáradságos munkával épített új ház üresen maradt. Nem költözött bele senki. Azt rebesgették róla, hogy gonosz szellemek ütöttek benne tanyát, és az emberek messzire elkerülték.

Élt a városban egy koldus feleségével és két gyermekével. Közeledett a három hónapos esős évszak – ezt Indiában monszunnak nevezik –, és a koldus száraz hajlékot szeretett volna találni a családjának, még az eső beköszönte előtt. Elment hát a bráhmanhoz.

– Megengednéd nekem, hogy illendő bérért családostul a házadba költözzem? Úgyis üresen áll, és az eső elől fedél alá húzódhatnánk.

A bráhman nagyon megörült, hogy talált valakit, aki be merészel költözni az elátkozott házba. Titkon azt remélte, hogy megtörik a varázslat, visszakapja fáradságosan épített, szép házát. Ezért barátságosan így válaszolt:

– Költözz csak be bátran! Kényelmes, nagy ház, és jól el tudtok helyezkedni benne. Házbért sem kell fizetned, csupán nagyon gondosan vigyázz mindenre.

A koldus be is költözött családjával, és meghallotta ugyanazt a panaszos hangot a padlásról:

– Jaj, le fogok esni, kapjatok el!

A koldus bátran így kiáltott:

– Ess csak le, elkapunk!

Nagy örömére aranytallérok kezdtek zuhogni a padlásról, olyan sűrűn, mint az eső, és nemsokára beborították az egész házat. A koldus zsákba gyűjtötte a kincset, szép ruhákat, ékszereket vásárolt, a házat megvette magának és családjának. Nem volt többé szegény, mások irgalmából tengődő koldus. A városi nép odacsődült a házához, hogy megtudja a bráhman titkát. A volt koldus elmesélte nekik az aranyeső történetét. Eljutott a hír a bráhman fülébe is. Elhatározta, hogy ő is a kincses házban tölti az éjszakát a hajdani koldusnál. Hallván a rimánkodó hangot, a bráhman válaszolt:

– Ess csak le bátran, elkapunk, ne félj!

Ebben a pillanatban aranytallérok esője zúdult le a padlóra, de csodálatos módon azok csak a koldus kezében csillogtak tovább aranyként. A ház gazdájának, a bráhmannak a kezében csupa-csupa kígyó nyüzsgött. A bráhman mélyen elgondolkozott, és mivel derék ember volt, így fordult az egykori koldushoz:

– Édesapám szokta mondani, hogy egyszerre csak egy embert, a legméltóbbat érheti nagy szerencse. Most már megértem ezt, te vagy erre a legméltóbb. Legyen ez a ház a tiéd, és ha akarsz, adj nekem annyit az aranyból, amennyit jónak látsz.

Ettől a naptól kezdve a volt koldus hálája jeléül mindig a bráhmannak adta a potyogó aranyak felét, és még sok-sok éven át élt boldogan a csodálatos házban.

bráhman *- a hindu társadalom legfelső kasztjának a tagja*

Feladat

Gyűjtsetek legalább három, a bátorsággal kapcsolatos közmondást!

Miért?

MIÉRT OLYAN GÖMBÖLYŰEK A KAVICSOK?

A kavicsok először mint durva kis kődarabok kezdik meg hosszú útjukat a folyók medrében. A vízfolyam lassan görgeti őket egymáson, és eközben éles szegélyeik és csúcsaik szép lassan elkopnak. Végül – persze igen hosszú idő alatt – minden felesleges kiálló rész lecsiszolódik róluk, gömbölyűvé válnak. A kavicsot, a folyófenékről kikapart sódert elsősorban építkezésnél használják fel: a beton egyik alapanyaga.

S.Tóth László

Tudod-e hogy

a) a húsvét megünneplésérőI már a III. századból vannak adataink?
b) a húsvét mindig a március 22. és április 25. közötti időre esik?
c) Magyarországon 1611-ben a nagyszombati zsinat három napra, majd 1771-ben XIV. Kelemen pápa két napra csökkentette az ünnepet?
d) a húsvéti locsolkodás termékenységvarázsló jellegű népszokás?
e) a hímes tojás az egyházi szimbolika szerint a sírjából feltámadó Krisztust jelképezi?

Kukta Peti, Kukta Panni

Kekszszalámi

Hozzávalók:

50 dkg háztartási keksz, 4 púpozott evőkanál cukor, fél kocka RAMA margarin, 2dl tej, 2 púpozott evőkanál kakaópor

Tördeld össze a kekszet egy tálba, a 2dl meleg tejben kavard el a cukrot és öntsd a kekszdarabkákra. Ezután add hozzá a többi anyagot, és alaposan keverd össze. Hagyd egy-két órát állni! Teríts ki egy téglalap alakú alufóliát vagy folpackot, formázz rudat a masszából, majd csomagold be. Másnapig tedd hűtőbe, akkorra puhul meg. Vágd szeletekre, és ízlésesen rakd tányérra. (Kézzel is fogyasztható, de a szalvétáról ne feledkezz meg!)

A Nap szimbolikája

Az ember már ősidők óta felismerte, hogy a Nap nélkül nincs élet, ezért válhatott szimbólummá.* A Nap szimbolikus jelentőségét növelte, hogy az időszámításnak is a látszólagos napmozgás a legfőbb kulcsa. Ezeknek köszönhető, hogy a nappal kapcsolatos hagyományok és szimbólumok igen sokrétűek. A nap kultusza, mint egy teljes csillagvallás része, a világvallások kialakulásához is hozzáiárult.

A csillagászat a Nap jeleként a kört közepén egy ponttal szimbolizálja. Ez a jelkép igen régi, már az ősi kultúrák leletein is megtalálható, de ugyanerre vezethető vissza a jin-jang** jel vagy a beregi motívumokban található forgórózsa is.

1. a Nap csillagászati jele
2. jin-jang
3. forgórózsa motívum

*szimbólum – jelkép

**jin-jang – ellentétes fogalompár, a kínai kultúrából vált közismertté. A jin jelentése: sötét, női, passzív; a jang jelentése pedig ennek az ellentéte: világos, férfi, aktív.

Történelmi eseménytár

Február

6. 1847-ben Arany János elbeszélő költeménye, a Toldi ezen a napon kapta meg a Kisfaludy Társaság nagydíját.

Március

6. Kodály Zoltán 1967-ben ezen a napon halt meg.

15. 1848-ban ezen a napon tört ki a pesti forradalom.

21. 1821-ben ezen a napon nyílt meg Kolozsvárott Magyarország első állandó kőszínháza.

Április

6. 1490-ben meghalt Mátyás király.

8. 1735-ben Rodostóban (török földön) meghalt II. Rákóczi Ferenc, a kuruc szabadságharc vezérlő fejedelme.

1860-ban ezen a napon halt meg Széchenyi István, a legnagyobb magyar.

11. 1905-ben ezen a napon született József Attila, ekkor ünnepeljük a magyar költészet napját.

24. 1326-ban megalakult a Szent György-lovagrend, s ezáltal Magyarországon is kialakult a lovagvilág. Nagy Lajos volt az igazi lovagkirályunk. Ez az időszak volt Visegrád fénykora. Toldi Miklós is ekkor élt.

Figyelem! Pályázat!

Kéréseteknek eleget téve, valamint az előző (*Nálatok laknak-e állatok?*) sikerein felbuzdulva az Irka újra rajzpályázatot hirdet. A pályázat témája kissé szokatlan, mégsem idegen tőletek. Oly sokszor hallani, hogy egymás szavába vágva mesélitek: „... én pedig azt álmodtam....”

Új rajzpályázatunk címe:

Az én visszatérő álmom

A pályamunkák készülhetnek ceruzával, vízfestékkel, zsírkrétával, bármilyen technikával és tetszés szerinti méretben.

A szakmai zsűri a beküldött rajzokat két kategóriában bírálja el.

1. csoport: felső korhatár 11 év
2. csoport: felső korhatár 14 év

Beküldési határidő: 2001. május 10.

A mi nyelvünk

Ezzel a címmel jelent meg a Tinta Könyvkiadó új könyve. A Grétsy László-szerkesztette kötetben költők és írók vallanak a magyar nyelvről, mondják el gondolataikat, érzéseiket anyanyelvünkről. Érdekessége a kiadványnak, hogy nem a nyelvészek ötlete volt a magyar nyelv dicséretét, méltatását közreadó kötet megjelentetése, hanem a magyar erdészeké, akik úgy gondolták, hogy államiságunk ezredik évfordulóját nem csupán emlékparkok, emlékfák telepítésével, hanem egy ilyen szép gyűjtemény megjelentetésével is megünneplik.

Új sorozatunkban e könyvből válogattunk néhány szép vallomást édes anyanyelvünkről.

Gyűjtsétek össze, tanuljátok meg az idézeteket, gondolkozzatok el az olvasottakon!

„A nyelv egyik legféltőbb kincse, egyik legfőbb dísze a nemzetnek.” (Kazinczy Ferenc)

Varázsszavak, varázsnevek

(Részletek Bertha Bulcsú írásából)

Ezeken a téli estéken gondolkodtam el először a sorsomon. Ki vagyok, mi vagyok? Miért itt élek éppen, miért nem másutt? S a térképet böngészgetve estére ízlelgettem a falvak szép nevét. Milyen szép helységnevek ezek. E nevek zenéjét, hangsúlyát a levegővel szívtam magamba. Nekem ez mind magyar név, mind-mind a hazát jelenti. Azokban az években, amikor én iskolába jártam, egyetlen szó sem esett a hazáról. A haza és a hazafiság szinte gyanús dolognak tűnt az elöljáróink szemében. Nem is gondoltunk rá soha. Talán így eshetett, hogy csak későn, ezeken a Balaton-parti téli éjszakákon , a helységneveket ízlelgetve döbbentem rá, hogy magyar vagyok. Hecsedliteát szürcsölgetve mormoltam a neveket, Mindszentkálla, Szentbékálla, s éreztem, hogy ezeket a neveket nem tudom kívülállóként kiejteni, nem maradok olyan fesztelen, mint amikor azt mondom, hogy Los Angeles...

Ezeken a furcsa, széldöngette, süvöltöző téli éjszakákon eszméltem rá, hogy egy meghatározott közösségbe tartozom. Mormoltam a falvak nevét, átugrottam a szomszédos járásokba, megyékbe. S azok is megragadtak, bent tartottak az érzelmi körben. Azóta is esküszöm ezekre a varázsszavakra, varázsnevekre. Szépek, meghatároznak. Éppen úgy, mint a táj, a hegyek magassága, a víz mélysége, az éghajlat s a földrajzi szélesség.

Postabontás

Kaszonyi hagyományőrzők

A Kaszonyi Középiskola tanulói vagyunk. Az Irkában olvastunk a palatábláról, s elhatároztuk, hogy mi is megkérdezzük szüleinket, nagyszüleinket, milyen volt az ő idejükben az iskola. A legérdekesebb gyűjtéseket szeretnénk megosztani az olvasókkal.

Részletek a kaszonyi hagyományőrzők leveléből:

„Az én nagymamám Kaszonyban járt iskolába. Akkoriban 7 osztály volt a kötelező. A tanulóknak nem volt egyenruhájuk, de a tanárnők egyforma fekete fényes selyemruhát viseltek fehér gallérral. Olyan eszközöket is használtak, amelyek ma nincsenek az iskolában: tintatartó, palatábla, forgó tábla. A forgó tábla két lábon állt, fekete szegély vette körül. Két oldalról szövettel bevont vas állt ki, ezzel kellett megfordítani a táblát a másik oldalára. Alul akasztó volt, amellyel rögzíteni lehetett a táblát. A tanár asztala színpadszerű emelvényen, úgynevezett katedrán állt. Innen jól láthatta az egész osztályt, és az osztály is őt.

Ha valaki rosszul viselkedett, szemes tengerire térdepeltették..."

Orosz Melinda 6. oszt. tan.

„Az én anyukám Zápszonyban járt iskolába. Használtak olyan eszközöket, amelyeket mi már csak hírből ismerünk: tintatartót, tollhegyet. Szünetekben gricceztek, bújócskáztak. Kedvenc tanára Krucska Otília volt, aki élt-halt a gyerekekért..."

Bojtos Viktória 6. oszt. tan.

Kedvencem a matematika

Nagy örömmel olvasom az Irka minden egyes számát. Örülök, hogy Számforgó és Számítógépsuli is van benne, mivel kedvenc tantárgyam a matematika. A számítógép is érdekel, bár iskolánkban a számítógép kezelésének tanulására még nincs lehetőség, ezért igyekszem különböző könyvekből ismeretet szerezni róla.

Szeretem az Irka rajzait is, én is küldök egy rajzot legkedvesebb mesehősömről.

Oroszi Hajnalka rajza 6. oszt. Gyula

TÉLI RAJZOK

A karácsony, a vágyott havas táj, a tél örömei nagyon sok levelezőnket indított arra, hogy lerajzolja élményeit, s elküldje azokat szerkesztőségünkbe. Szebbnél szebb képek kerültek így az IRKA-RAJZOK falára...Köszönjük.

Köszönjük a sok-sok karácsonyi, új esztendei jókívánságot, képeslapot, rajzot, applikációt is, amit az Irkának küldtetek.

A 2000/3. szám feladatainak megfejtése

A megszokottnál is több – közel kétszáz – helyes válasz érkezett szerkesztőségünkbe. Gratulálunk valamennyi rejtvényfejtőnknek, ajándékot sajnos csak azok kapnak, akiknek kedvezett a sorsolás.

15. oldal. Kárpátalján szeptember elsején 98 magyar iskolában kezdték meg a gyerekek a tanulást.

Tollat nyert: *Csatáry Andrea, Demjén Diána (Bátyú), Kovács Ágota (Bótrágy)*

18. oldal. A hideg kényszeríti a madarakat az őszi vándorlásra. Itthon ugyanis nem találnak eleséget.

A legrészletesebb választ Aranyosi Miklóstól kaptuk. Jutalma a „Szemfüles Környezetbarátok" című könyv, melyet Michelberger Mária Svájcban élő támogatónk ajánlott fel. ***Tollat nyert:*** *Balogh Kitti (Forgolány), Beregi Georgina (Kisgejőc), Molnár Henrietta (Rákos)*

20. oldal. +6 A láma szó jelentése: 1. A tevével rokon dél-amerikai (házi)állat; 2. Buddhista szerzetes. *Jutalmat Molnár Ferenc (Beregújfalu), Szvaljavcsik Zsuzsanna (Kisgejőc), Tariska Tímea (Mezővári) kap.*

21. oldal. Japán zászlaját a felkelő nap díszíti. Sok rajzoskedvű olvasónk van, számtalan szép japán zászlót kaptunk. *A sorsolás alapján Molnár Anikó, Orgován Renáta (Kígyós) és Molnár Erzsébet (Csongor) részesül jutalomban.*

29. oldal. Irodalmi hős: Toldi Miklós. ***Dominó:*** *Tanítók Napja*

Anagrammák: kamilla, jázmin, gerbera, gyöngyvirág, hóvirág, pipacs, árvácska, cickafark, kökörcsin, muskátli. A muskátlit nevezzük kárpátaljai tájszóval mályvának.

Számrébusz

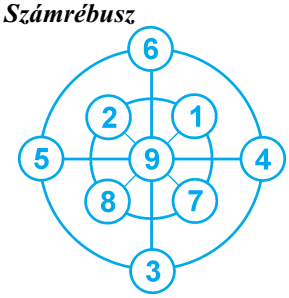

Rímkereső

Kányádi Sándor Pulykaszégyen című versének vesztek el sorvégi szavai:

Iskolába jár a pulyka,
de az esze nagyon kurta.
Sose tudja, mert nem figyel,
azt amiből felelni kell.

És még ő dúl-fúl, sistereg,
pukkadozik, majd
szétreped.
Lebernyegye irul-pirul:
most már csak azért
se tanul.
Ha ez így megy
– szégyenszemre –,
nem járhat majd
egyetemre.

A Rímkereső bizonyult a legizgalmasabb rejtvénynek. Sok-sok új, ötletesnél ötletesebb vers született.

Szeretnénk ismételten felhívni a figyelmeteket arra, hogy csak azok között a rejtvényfejtők között sorsolunk ki ajándékot, akik a Nyitva Van az Aranykapu rovat valamennyi (5) feladatának a megoldását beküldik a szerkesztőségbe.

Ezúttal jutalmat kap: *Baraté Ferenc (Bátyú), Czébely Beáta (Visk), Erdő Anita (Técső), Jakab Anikó (Mezővári), Jánki Zoltán (Tiszakeresztúr), Kódus Erzsébet (Beregsom), Kótyuk Erika (Gálocs), Kulcsár Csaba (Szürte), Lelekács Krisztina (Rát), Timkó István (Sislóc)*

Ez hogy lehet?

A fenti kérdést teszi fel levele végén Marcsák Gergely homoki olvasónk. „A téli szünidőben lapozgattam az előző években megjelent számokat, és érdekes dologra bukkantam: 1996. 1. szám, 21. oldal: A medve című vers szerzője Foltin Gabriella. 1999. 2. szám, 27. oldal: A medve című vers szerzője ..... Norbert. Ez hogy lehet?”

Gabóda Ágnes rajza
6 éves, Bátyú

Gergely megírta a fiú családi nevét is. Mi most tapintatból elhallgatjuk, de természetesen személyesen elbeszélgetünk a „versíróval.”

Azt gondoljuk, Gergely is, Ti is tudjátok a választ a feltett kérdésre. Több alkalommal írtunk már az Irkában a **plagizálásról.** Úgy tűnik, nem elégszer. A **plágium** latin eredetű szó, jelentése: *idegen szellemi alkotás eltulajdonítása; idegen műnek (vagy egy részletének) saját névvel való közlése.*

Ha felnőtt ember követ el plágiumot, tetéért bíróság előtt felel!

Az Irka nagyon-nagyon sok verset kap tőletek, néha több százból választjuk ki azt a néhányat, amely megjelenik az Irkafirka rovatban. Talán Ti is megértitek, hogy *A medve* című vers megjelenése után három évvel a szerkesztő – aki az eltelt idő alatt ezernél is több irkafirkaverset olvasott – nem vette észre a plagizációt.

Marcsák Gergely szemfülességéért, no meg azért is, mert megőrzi és újralapozza a régi Irkákat, könyvjutalomban részesül.

Kérések, kívánságok rovata

Nagyon tetszik új rovatod, az Aranyhal. Én is küldenék néhány kívánságot:

1. Legyen több szó a lapban a zenéről és a sztárokról.

2. Kedvenc tantárgyam a történelem, a biológia és a magyar nyelv. Szeretném, ha ezzel kapcsolatban is több írást közölnél.

Molnár Edina (Beregújfalu)

Új rovatunkat, *A mi nyelvünk* címűt mintha csak neked találtuk volna ki, Edina.

Szeretném, ha az Irkában a Számforgó rovatban 7. osztályos gyerekek számára is lennének kérdések, s ha több logikai feladat lenne.

Szeretném, ha olyan feladatok is lennének, melyben az állatokról kérdeznek.

Aranyosi Miklós (Jánosi)

Miklós leghűségesebb és legszorgalmasabb levelezőink egyike. A feladatokra beküldött válaszai mutatják, hogy kihívásnak tekint egy-egy feladatot, részletes, tökéletes és pontos válaszadásra törekszik, szívesen lapozza a megfelelő szakirodalmat, szereti és ismeri a természetet, az állatokat. Több alkalommal lett az Irka különdíjasa. Kérései – akárcsak Tóth Imrének –minden bizonnyal előbb-utóbb teljesülnek. Imre is az állatokról szeretne többet olvasni:

Mivel nagyon szeretem az állatokat, szeretném, ha az Irkában több szó esnék az egzotikus állatokról, például az aranyhörcsögről.

Tóth Imre (Tiszabökény)

Jó lenne a tiniknek egy olyan oldal, amely együttesek poszterét közölné.

Rendes Bettina (Nagydobrony)

A fejtörőkön, játékokon, ismeretterjesztésen kívül az Irka mindenekelőtt olvasnivalót kínál, nem ígérhetjük, hogy a közeljövőben együttesek, sztárok posztereivel találkozhattok a lapban.

Nagyon szeretném, ha lenne újra rajz- vagy fogalmazáspályázat.

Katona Erika (Nagydobrony)

Ha minden vágyad ilyen gyorsan teljesülne! Lapozz a 23. oldalra!

Szeretném, ha több lenne az Irkában a vicc, akkor érdekesebb lenne a lap.

Beregi Georgina (Kisgejőc)

Ki ír nekem?

Levelezni szeretnének

Fuscsics Zsuzsanna (Beregszászi járás, Borzsova, Széchenyi u. 5.) *13 éves. Hobbija a magnózás és a tévézés. Posztert és szalvétát gyűjt.*

Komonyi Szabina (Ungvári járás, Homok, Körút 32.) *10 éves, szalvétát gyűjt. Kedvenc szórakozása a kerékpározás és a magnózás.*

Balogh Nóra (Ungvári járás, Nagydobrony, Felvég út 10.) *6. osztályos, novemberben volt 11 éves. Csak annyit árult el magáról, hogy nagyon szereti az Irkát és a rejtvényfejtést.*

Szabó Lilla (Nagyszőlősi járás, Fertősalmás, Kossuth u. 9.) *6. osztályos, kinderfigurákat és Irkát gyűjt. Hobbija a táncolás, olvasás.*

Tihor Viktória (Beregújfalu, Petőfi u. 8.) *9 éves, kedvenc tantárgya a matematika. Szeret zenét hallgatni, kerékpározni.*

Tóth Imre (Nagyszőlősi járás, Tiszabökény, Gagarin u. 55.) *12 éves, nagyon szereti az állatokat. Kedvenc állata a tengerimalac. Hobbija az állatgondozás és a biciklizés. 11-12 éves lányokkal szeretne levelezni.*

Hideg tél

A szél csendesen fújdogál,
A sok fa reszketve áll.
Kopárak, szinte élettelenek,
Szomorúan állnak, várják a meleget.
Az egyik ágra fáradt madár száll,
Nagyon fázik, s nagyon éhes már.
Összehúzza magát, szomorúan néz:
Vajon mikor ér véget már a tél?

Iván Izolda
7. oszt. Dercen

Iván Izolda rajza

Kárpátok

Csodás hegy a Kárpátok,
Magasak a bércei.
Aki egyszer megpillantja,
Soha el nem felejti.
Büszkén törnek a magasba
Hófödte csúcsai,
A havasi legelőkön
Juhnyájak legelnek,
A hegyek oldalain
Málnabokrok teremnek.
Mennyi szépet rejt magába
Ez a csodás rengeteg!
Ám amikor eljön a tél,
Mindenkit megremegtet.

Kovács Ágota
6. oszt. Bótrágy

Jánki Zoltán rajza
Tiszakeresztúr

Madarak, madarak

Madarak, madarak,
ti örök vándorok,
vajon merre visz az utatok?
Talán délre vagy kelet felé?
Ezt nem tudhatom,
de abban biztos vagyok,
hogy nem mentek el örökre,
mert a vágy bennetek él,
hogy visszajöjjetek – Ide!

Hájas Zsolt
4. oszt. Bátyú

Hájas Zsolt rajza

Maszkabál

Újra itt a maszkabál,
mit mindenki várva
vár.
Felöltözünk állatoknak,
boszorkánynak,
Mikulásnak.
Gyertek, gyertek,
gyerekek,
itt a farsang ideje!

Szabó Enikő
2. oszt. Fertősalmás

Bányácski Katalin rajza
7. oszt. Rát

Medveköltögető vers

Ébredj, berkek bozontosa!
Serkenj fel, rétek lomposa!
A hajnal bontja haját,
Lombon lobban a fény.
Serkenj fel, rétek lomposa!
Ébredj fel, berkek bozontosa!
Ne aludj, serkenj, nosza!

Puskás Renáta
6. oszt. Beregújfalu

Piroska és a farkas – egy kicsit másként

Piroska szüleivel a nagyvárosban élt. Nagymamája viszont a sűrű erdő kellős közepén. Piroska gyakran meglátogatta nagymamáját. Ilyenkor friss süteményt, üdítőt, bort vitt neki. A madaraknak magvakat, farkas barátjának pedig csokis fánkot vitt, mert ez volt a kedvenc étele.

Piroska ezen a kedden is ellátogatott nagymamájához. Egy tisztásnál megálltak, s míg a farkas megette a csokis fánkot, addig Piroska szedett egy csokor vérehulló fecskefüvet. Erre nagy szüksége volt a nagymamának, mert az arca tele volt szemölccsel. Nagymama nagyon megörült unokájának és a farkasnak. Közösen elfogyasztották a süteményt, az üdítőt és a maradék csokis fánkot.

Tóth Miklós
4. oszt. Bátyú

Máté Ingrid rajza
4. oszt. Beregújfalu

Dóka Gabriella rajza
5. oszt. Bótrágy

Megérkezett a tavasz

Újra itt van, újra itt van
egy szép évszak, a tavasz.
Minden madár tudja,
mit hoz a tavasz.
Vajon mit hoz?
Csak nem a nyarat?!
Bizony, bizony, azt hozza:
a nyarat.

Bíró Kamilla
Fertősalmás

Tavaszi vers

Beköszönt a tavasz,
kizöldül a fa.
Ez jelzi igazán:
végre itt a várva várt
tavasz!
Tavaszi dongó,
tavaszi fény
száll az égen,
mint a szél.

Bihari Andrea
6. oszt. Verbőc

Tihor Gréta rajza
11 éves, Beregújfalu

Tavaszi dal

Jön a tavasz, fut a tél,
a napsütéstől nagyon fél.
A nap kergeti a telet,
lehel rá jó meleget.
Dalolnak a madarak,
bújócskázunk a fa alatt.
Előbújnak a virágok,
kökörcsinek, tulipánok.
A fa zöld ruhát ölt magára,
itt a tavasz valahára.

Nagy Izabella
2. oszt. Fertősalmás

Élő madár

(Dán játék)

Ennek a zálogadó játéknak az alapja egy ősi dán mese. A mese szerint egy nemesúr egyszer háborúba ment, és kedvenc madarát jobbágyára bízta. Ám mire a nemesúr hazajött, a madár kimúlt, és a jobbágy kemény büntetést kapott a hanyagságért. A játék régebbi változatában ezért mondták a következő szavakat: Ne hagyd az uraság madarát elpusztulni!

A játékban akárhányan részt vehetnek, számuk azonban ne legyen kevesebb nyolc-tíznél. A játékosok körben ülnek, és egy meggyújtott botocskát adnak körbe. Akinél a tűz kialszik, az zálogot fizet. A játékosok mindent elkövetnek, hogy a tűz ki ne aludjék: lobogtatják, ráfújnak stb. Amikor a játékos továbbadja az égő botocskát, azt mondja hozzá szomszédjának: „A madár életben van”.

Páros vagy páratlan

(Görög játék)

Ez a játék több ezer esztendős. Már az ókori Görögországban és Rómában is ismerték, és nem egy irodalmi emlék tanúsítja, hogy mindkét helyen nagyon népszerű volt. A játékban legalább ketten vesznek részt, ha ennél többen játszanak, akkor is páronként állnak fel. Minden játékos kap egy csomó babszemet vagy kavicsot, mondjuk, 10-15 darabot.

A két szemben álló játékos a babszemeket a jobb kezében tartja. A rejtő néhány babszemet jobb kezéből észrevétlenül áttesz a balba, aztán bezárt öklét felmutatja a szemben állónak, s megkérdi: „Páros vagy páratlan?” Az ellenfél valamit válaszol, mondjuk ezt: „Páros”. Erre a rejtő kinyitja a tenyerét, és közösen megszámolják a babszemeket. Ha páratlan, vagyis az ellenfél nem jól választott, akkor a rejtő azt mondja: „Adjál nekem egyet, hogy páros legyen.” Ha az ellenfél jól választott, akkor a rejtő ad neki egy szemet. Aztán a szerepek megcserélődnek; a volt ellenfél lesz a rejtő, és a másik választ. És ez addig tart, amíg csak valamelyik játékosnál minden babszem el nem fogyott. Aki mindet összegyűjtötte, az nyert.

Ha csapatban játszanak, akkor a részvevők páronként körbe állnak, és egy-egy rejtés után az egyik sor játékos eggyel odébb lép, úgyhogy új párosítások keletkeznek. Itt a játék időre megy, öt perc múlva a vezető jelt ad, és a játékosok összeszámolják a babszemeiket. Amelyik csapatnál több van, az nyert.

Játsszák úgy is, hogy helyes választás esetén a rejtő játékos minden babszemet átad, ami a bal kezében van. Helytelen választás esetén ugyanennyit kap.

Bohócparádé

A sok-sok mosolygó bohóc közül kettő teljesen egyforma. Melyik ez a kettő?

ISMERED A FÁKAT?

Ha türelmesen böngészed a növényhatározót, s kitöltöd a rejtvényrácsot, a kezdőbetűk az 1848-as szabadságharc egyik szomorú színhelyének nevét, a megjelölt négyzetek betűi pedig helyes sorrendbe rakva a helyhez kötődő költő nevét adják. Könnyítésül két szót előre beírtunk.

1. S	Z	I	V	A	R	F	A
2.				■	3.		
4.							
5. É	G	E	R	■	6.		
7.			■	8.			
9.							
10.							
11.							

1. Fürtös virágú, hosszú toktermésű díszfa (Catalpa bignonioides)
2. Selyemhernyók kedvenc fája (Morus)
3. Nedves helyen növő, barkás virágú fa (Salix)
4. Egyenes törzsű, fűrészes levelű erdei fa (Carpinus)
5. Lápok, vizek partján növő nyírfaféle (éktelen) (Alnus)
6. Kertek, szőlők, falusi utcák árnyat és egyben hasznot adó dísze (Juglans)
7. Sárga virágú, piros, hosszúkás gyümölcsű, vadon is termő fa (Cornus)
8. Fogazott levelű, szárnyas termésű, nem gyakori fa (Ulmus)
9. Vackor (Pyros communis)
10. Tavasszal nyíló, sárga, csüngő virágú díszcserje (Laburnum anagyroides)
11. ...fűz. Vizenyős helyeken gyakori, hosszú barkájú cserje (Salix Cinerea)

Keressétek meg az oszlopok kakukktojását!

Kongó	Bimbós pöfeteg	Mente
Indiána	Gyűrűstinóru	Pruszlik
Minnesota	Erdőszéli csiperke	Bocskor
Nevada	Pásztortáska	Bekecs
Virginia	Fenyőpereszke	Rokolya

Virágének

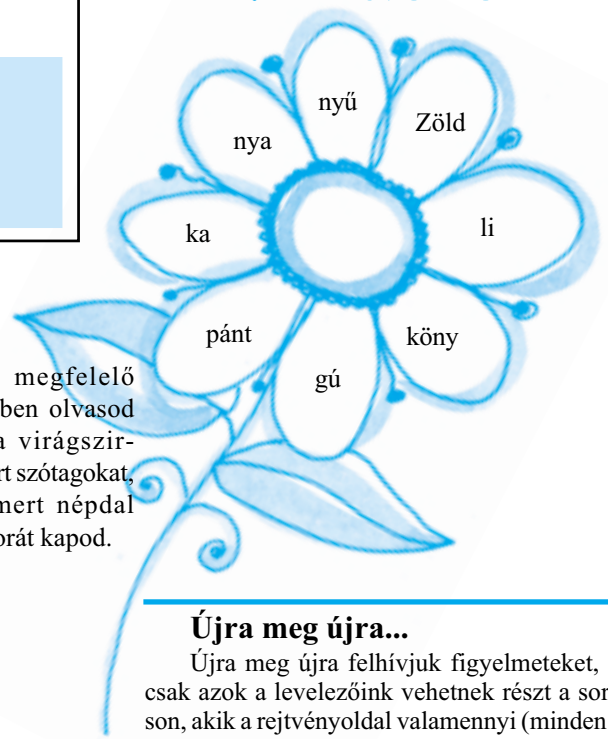

Ha megfelelő sorrendben olvasod össze a virágszirmokra írt szótagokat, egy ismert népdal egyik sorát kapod.

Logikai játék

Az ábrában látható rajzok vízszintes sorokként meghatározott logikai sorrendben követik egymást. Csakhogy jónéhány hiányzik. Pótoljátok a hiányzó rajzokat!

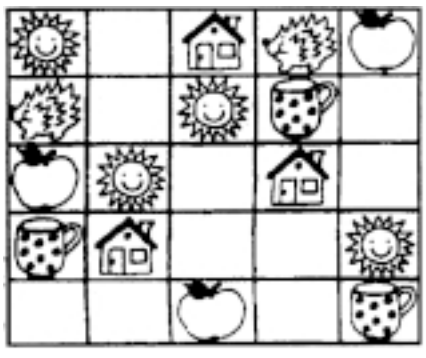

Beküldési határidő: 2001. május 31.

Újra meg újra...

Újra meg újra felhívjuk figyelmeteket, hogy csak azok a levelezőink vehetnek részt a sorsoláson, akik a rejtvényoldal valamennyi (minden esetben öt) feladványára helyes választ küldenek be. Ne elégedjetek meg tehát egy-egy könnyebb rejtvény gyors megoldásával, törjétek a kobakotokat, lapozzátok könyveiteket, keressétek a nehezebbnek tűnő feladatokra is a választ!

Tündérujjak

Húsvéti ötletek

Prófusz Marianna ötletei alapján egyedivé, ünnepélyessé varázsolhatjátok szobátokat.

1.

Hangulatossá tehetjük a lakást egy szép tavaszi koszorúval. A koszorút fűzfából fonjuk vagy habszivacsból vágjuk ki. Erre kötjük fel a kifújt, szalaggal díszített tojásokat. (1.)

2.

A vendégváró koszorú alapja fűzfából font koszorú, melyre zöld ágacskákat és szalaggal díszített kifújt tojásokat kötünk. A tavaszi ajtódíszt az ünnep után is érdemes megőrizni. (2.)

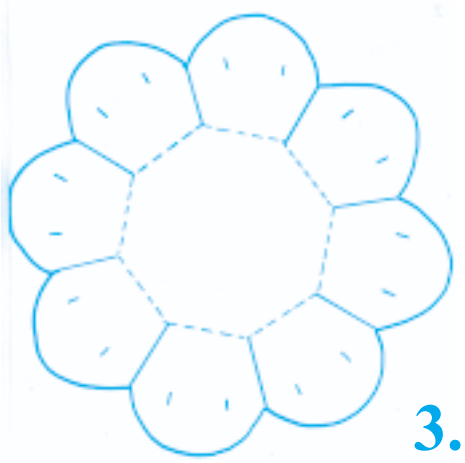

3.

A hímest tehetjük ebbe a szép virág formájú kosárkába is. A virágmotívumot másoljuk át színes kartonra, s a vastag vonalak mentén vágjuk körbe. A szaggatott vonalak mentén hajtsuk föl a virágszirmokat. A megjelölt helyeket vágjuk ki, majd a lyukakon fűzzük át az egy cm széles díszszalagot, és végeit kössük masnira. A kosárkába valódi füvet vagy krepp-papírból vágott „füvet” teszünk a tojások alá. A kosárka mérete tetszés szerint alakítható. (3.)

4.

S hogy milyen hímesek kerüljenek a kosárba? Például ilyen gazdag díszítésűek. (4.)

DÖNGICSÉLŐ

Óvodások melléklete
Szerkeszti Gabóda Éva

KELLEMES HÚSVÉTI ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK!

Te is ügyes vagy!

HÚSVÉTI ABLAKDÍSZ

Kérjétek az óvó néni vagy anyuka segítségét!

Anyagszükséglet: **színes papír, cérna**

Elkészítése: Másolópapírra rajzoljuk meg az elképzelt mintákat, ollóval vágjuk ki, és tegyük rá a színes papírra. Ceruzával rajzoljuk körbe, majd a kontúrok mentén vágjuk ki. Ha több színből készítjük, a részeket egymásra ragasztjuk.

Az így készült papírtojásokat nem ragasztjuk az ablakra, hanem lyukat fúrunk az aljára, tetejére, és cérnával lógatjuk le.

Tojás formájú fehér lapra is lehet rajzolni, festeni szép motívumokat. Ünnepi hangulatot varázsol mind az óvodában, mind otthon.

A HÚSVÉTI TOJÁSOK

Az erdő közepében, egy vén cserfa alatt kicsi házikó állott. A házikóban lakott Tapsi úr a feleségével meg a két gyerekével.

Egy reggelen, éppen újév reggelén, Tapsiné azt kérdezte az urától:

– No, édes apjukom, mit főzzek ma ebédre?

Az öreg nyúl egyet-kettőt szippantott a pipájából, és azt mondta:

– Jó lesz egy kis takarmányrépa. Ha meg találsz a piacon édes káposztatorzsát, hozhatsz belőle a gyerekeknek.

A gyerekek nagyon szerették a káposztatorzsát, és örömükben mindjárt ugrálni kezdtek az asztal körül, Tapsiné asszony pedig a cseléddel elment a piacra.

Hanem jó félóra múlva már vissza is jött, átfázva a nagy hidegtől, üres kosárral.

– Hol van a répa? – kérdezte az öreg nyúl.

– Hát a káposztatorzsa? – kérdezték a kicsinyek.

– A káposztatorzsának már elmúlt az ideje, a répáé még meg se jött. A vásáros kofák a nagy havazás miatt be se jöhettek a falvakból, még csak gyönge fahéjat sem tudtam venni. Egy pár fiatal fának szóltam ugyan visszajövet, de ők azt mondták, hogy ebben a kegyetlen hidegben nekik is kell a héjuk.

Az öreg nyúl megvakarta erre hosszú füle tövét, a kicsinyeknek pedig sírásra állott a szájuk. Kevés szecska volt ugyan még a kamrában, de ilyen napon, újév napján, még a mezei egér asztalán is különb ebédet tálalnak föl.

Az öreg nyúl egyet-kettőt szippantott a pipájából, aztán odafordult nyúlné asszonyhoz, hogy öltöztesse fel jó melegen a gyerekeket.

– Gyerekek – mondta az öreg nyúl –, menjetek át a tisztásra az erdész bácsihoz. Köszöntsetek rá illedelmesen, mondjátok, hogy boldog új évet és jó egészséget kívántok neki, és hogy jó szívvel venném, ha valami kis főzelékfélével segítene rajtunk.

Az anyjuk pedig azt mondta:

– Meg ne álljatok a jégen csúszkálni! Ha meg azokkal a bolondos vizslakölykökkel találkoztok, kerüljétek el őket okosan!

A gyerekek kézen fogva mentek az erdőn át, az erdészlak felé. Az erdész urat a kert alatt találták a három kisfiával. A kisnyulak elmondták a mondókájukat, az erdész meg tüstént beküldte fiait az erdészhez, hogy adjon valamit a nyulaknak. Adott is négy-négy nagy répát.

A kisnyulaknak hazafelé menet jókedvük kerekedett, és futkosni kezdtek.

Aznap nyúléknál igen jó ebéd volt. Első fogásul répaleves, aztán pirított répa répamártással, a harmadik fogás répafőzelék, végül kirántott répa.

A télnek vége lett, és a nyulak egyszerre csak azon vették észre magukat, hogy régi ismerőseik, a vándormadarak megint ott csicseregnek a fák között, csodálatos dolgokat mesélve idegen országokról, hol a télen jártak.

Most már nem kellett többé az erdészhez fordulniuk, ha megéheztek, mert az erdő tele volt bársonyos fűvel és illatos herével. Hanem azért nem feledkeztek meg az erdészékről.

Éppen húsvét éjjelén volt, mikor a legnagyobb csendben furcsa egy társaság sompolygott az erdészék kertjébe.

Tapsiék voltak meg a rokonságuk. Elöl Tapsiné ment, egy-egy piros tojást vitt a hóna alatt. Aztán Tapsi úr jött, az meg akkora húsvéti tojást hengergetett maga előtt, amelynél nagyobbat és szebbet sohse láttam. Kék bársonyból volt az a húsvéti tojás, arany abroncscsal. Aztán jöttek a többiek, ők meg kosárban, pici szekérben hozták a sok húsvéti tojást. Mikor a kertbe értek, serényen munkához láttak. A kicsinyek ügyes fészkeket raktak a fűben, a bokrok alatt, az öregek meg óvatosan elosztották a tojásokat a fészkekben.

Másnap az erdész már korán reggel lent járt a kertben. Leszólította a gyerekeket is:

– Gyerekek, jó lesz egy kicsit körülnézni a bokrok alatt!

A gyerekek szétfutottak a kertben, aztán itt is, ott is hallatszott az örömkiáltásuk, amint egy-egy húsvéti tojással megrakott fészekre bukkantak. Az a kékbársonyos, aranyabroncsos tojás, amelyet Tapsi úr maga kergetett be a kertbe, telve volt cukorral.

Én is megkóstoltam, mert éppen akkoriban vendégségben voltam az erdészéknél, és egész komolyan mondom, hogy alig ettem még ennél édesebb cukrot.

Móra Ferenc nyomán

Tavaszi Bodza-vers

Szoknyát varrat a bodza,
így készül a tavaszra,
csipkés szélűt
és puhát,
éppolyat, mint nagyanyja –

mert ha nem varratna,
hát csupasz maradna.

(Csoóri Sándor)

Locsoló vers

Van e háznak rózsabokra?
Nyúljék élte sok napokra,
hogy virítson, mint rózsaszál,
megöntözném, ennyiből áll
e kis kertész fáradsága,
piros tojás a váltsága.

(Népköltés)

Tavaszi dal

Egy, kettő, három, négy,
kis őzike, hová mégy?
– Elég, hogyha tudom én:
tavasz elé futok én!

Egy, kettő, három, négy,
te kis nyuszi, hová mégy?
– Se erdőbe, se rétre:
a szép tavasz elébe!

Egy, kettő, három, négy,
te kis madár, vígan légy:
olyan szép dalt daloljál,
szebb legyen a tavasznál!

(Zelk Zoltán)

Locsoló vers

Hajnali harmatban, selyemfüves réten
ezer virág friss illatát kalapomba mértem.

Rozmaringos hintón repültem idáig,
kék nefelejcs, tulipános, takaros kis házig.

Van ennek a háznak olyan rózsaszála,
kinek harmat rózsavíztől kivirul orcája.

(Kufár Róza)

TI RAJZOLTÁTOK

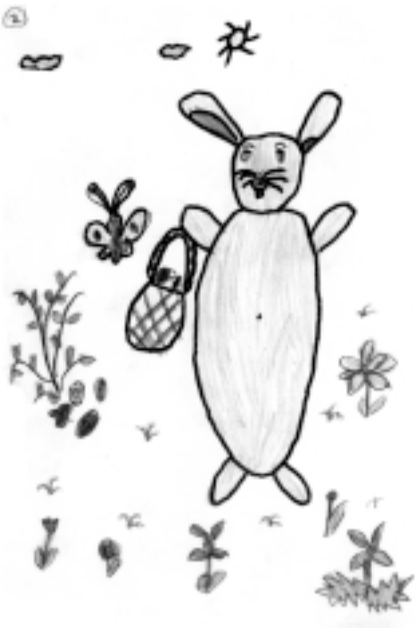

Melyik nyuszi talál rá a hímes tojásra?

Három nyuszi töpreng, merre is induljon el, hogy megtalálja a fűben elrejtett hímest. Mindegyik elindul egy-egy ösvényen, de vajon melyikük lel rá? Segíts nekik!

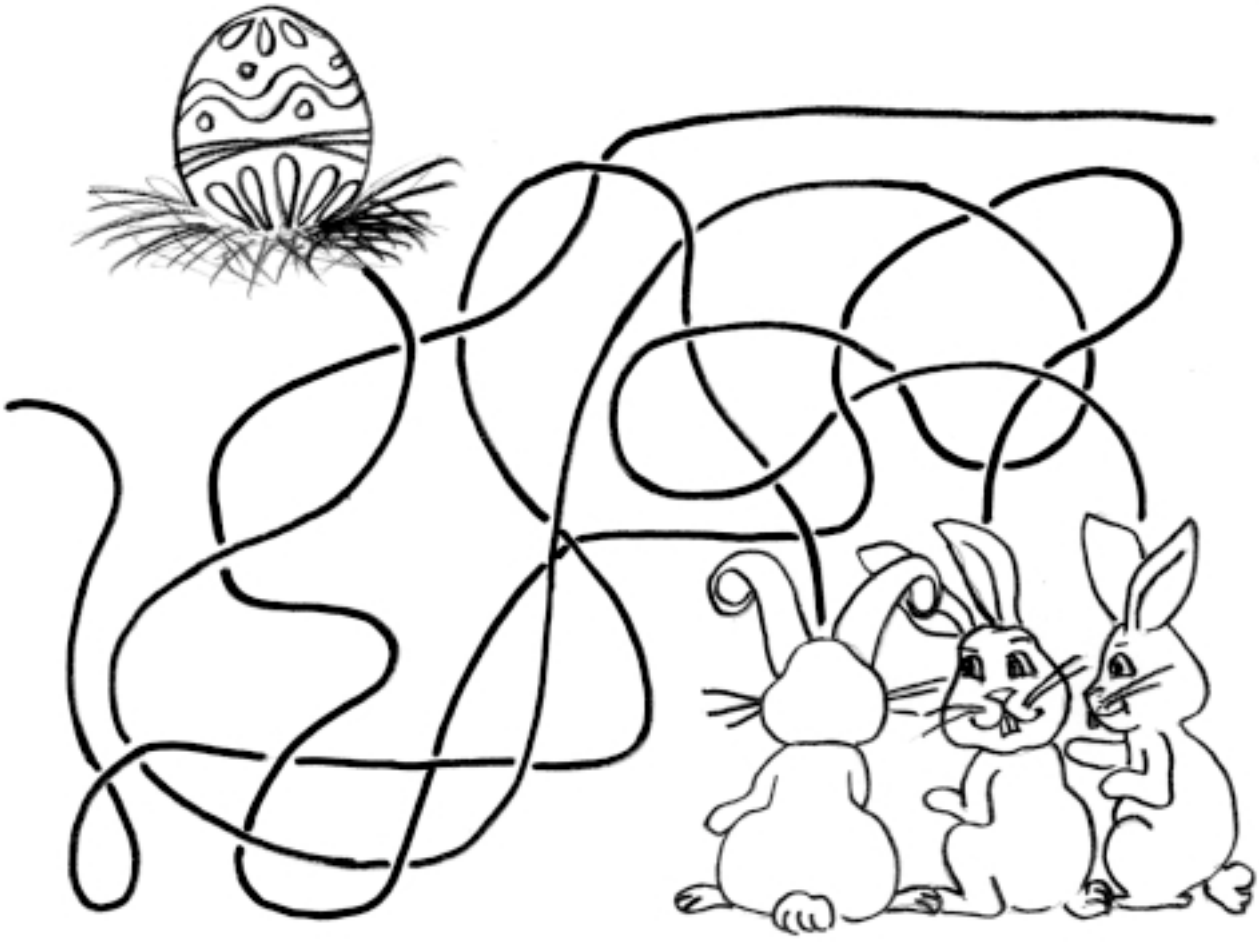

Hajtogatott nyuszi

Tündérujjak

Egy 12 x 12 cm-es világoskék vagy szürke papírt elvágunk az átló mentén, ebből készül a nyuszi.
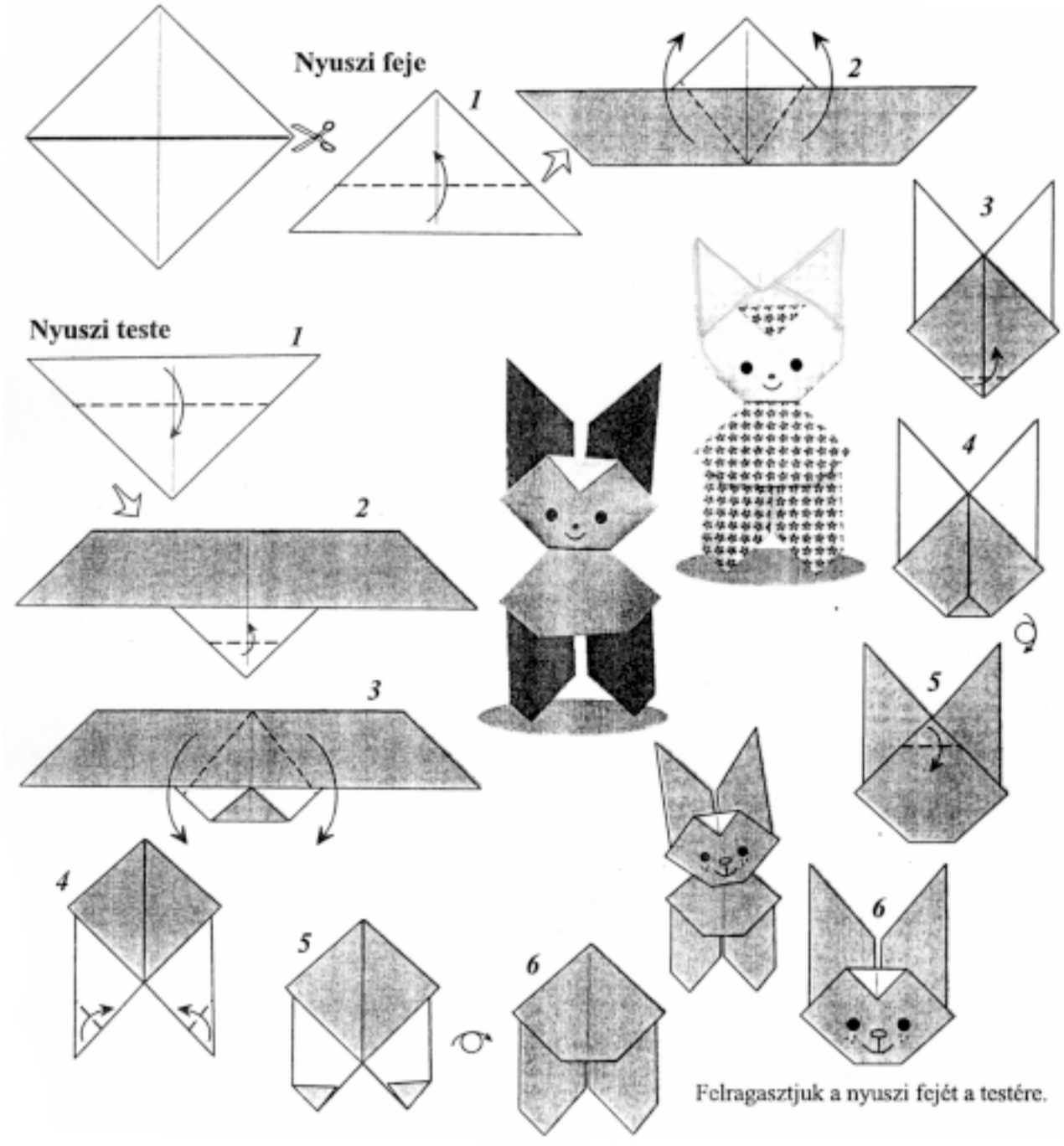
Pizsamás nyuszinak nevezzük ezt a figurát, mert az első darabot mintás papírból hajtogattuk. A feje fehér volt, csak a feje búbján lett egy pici mintás papírrészlet. A testén csak a mintás papír látszott. Rájössz-e, hogyan kellene elkezdeni a nyuszi fejének hajtogatását, ha azt akarjuk, hogy fehér legyen? Hol kellene másként hajtani ahhoz, hogy ne legyen haja? Mit kellene csinálni, hogy cipője is legyen? Melyik lépésen kell változtatni, ha vékonyabb lábakat akarunk hajtogatni? Kísérletezz új formákkal!